

EINDRAPPORT

Onderzoek naar de wens, de behoefte en de haalbaarheid van een ‘Dag van de Strip’

Roel Daenen, in opdracht van Strip Turnhout vzw.

Uitgevoerd in opdracht en met steun van het Vlaams Fonds voor de Letteren

oktober 2017

“De Strip heeft een eigen ‘Saint Amour’ nodig.”

∴

“De strip zou hier in Vlaanderen van zijn imago ‘redelijk achterlijk entertainment voor en door debielen’ af moeten. Velen hebben lippendienst verleend aan dit nobele streven maar na vele jaren gefröbel in de marge van de strip zie ik slechts negatieve gevolgen.

Het publiek is kleiner geworden en heeft totaal geen enkel benul van wat de professionele stripwereld inhoudt.”

∴

“Uitgeverijen (groot en klein) moeten samen zitten voor dit evenement. Ze moeten dit zien in eerste plaats als promotie voor de hele sector en ten tweede als promotie voor hun eigen fonds. Stripauteurs, -uitgeverijen, -verdelers, -handelaars, -lezers en -enthousiasten moeten samen de handen in elkaar slaan om er iets groots van te maken.

En ik denk op termijn bijna echt Angoulême-groot. Alle soorten strips moeten vertegenwoordigd zijn. Er moet verder gedacht worden dan de klassieke beurs en expo's. Die moeten er natuurlijk zijn, maar daarnaast is het belangrijk dat er veel activiteiten zijn, animatie, filmvoorstellingen, games, cosplay, speurtochten, een parade,

... Kijk naar wat er op FACTS gebeurt, dat is geen beurs,
dat is een evenement.”

∴

“Strips moeten een feest zijn en dat moet duidelijk te zien zijn. Strips zijn fantastisch, er gaan werelden open als je een blad omslaat. Die energie moet je kunnen vertalen naar een event dat even sprankelend is. Stripbeurzen zijn over het algemeen verschrikkelijk, waardoor strips een oubollig en bestoft imago krijgen. Er moet meer leven in de brouwerij. Belangrijkste woorden: evenement, feest.”

∴

“Veel succes ermee. Het is een van de betere ideeën die ik in bijna veertig jaar in de stripwereld ben tegengekomen.”

∴

1. INHOUD

1. Inhoud
2. Woord vooraf
3. Aanpak
4. Resultaten
5. Conclusies
6. Stappenplan en budgetprojectie
7. Dank u!
8. Bijlagen

2. WOORD VOORAF

Waarom dit onderzoek? En waarom dit onderzoek nu?

Laat ons daartoe eerst even uitzoomen. In juni 2017 kondigden we de doorstart van *Strippgids* - het tijdschrift - aan met de woorden: '*Strippgids* is dood. Leve *Strippgids*!'¹ Het werd ook zo gepercipieerd, in de media en bij het publiek. Een tijdperk (2006 – 2016) werd nu, letterlijk, afgesloten.

Door een nieuwe werkwijze, met onder andere een andere periodiciteit, een groter formaat, ander papier, inhoudelijke nieuwe accenten en de daarmee gepaard gaande start van een volledig vernieuwde redactie, vervelde het tijdschrift tot een nieuwe speler, maar een met weliswaar een lange traditie. Ook het businessmodel werd helemaal aangepast aan de nieuwe budgettaire context.

Op 27 oktober werd nummer 2 gelanceerd in kunstencampus Turnova, met het eerste *Strippgids Salon*, en met drie winnaars van de Bronzen Adhemar (Willy Linhout, Marc Legendre en Kim Duchateau) en graphic journaliste Nathalie Carpentier.² Het event werd gemodereerd door Patrick Van Gompel, journalist bij VTM en stripexpert en was een gemeenschappelijk initiatief van de Openbare Bibliotheek van Turnhout en Strip Turnhout.

Daags nadien vond, eveneens in Turnhout, de eerste sessie van de tiendelige opleiding *Strippgids Academie* plaats. Ook een nieuw, gemeenschappelijk initiatief van de Academie voor Schone Kunsten Turnhout, LUCA School of Arts Brussel en Strip Turnhout, met vooraanstaande stripmakers als docenten. De bedoeling is om jongeren een voorsmaakje te geven van een van de hogere opleidingen tot stripmaker.

En, opnieuw, om visibiliteit te geven aan een genre én aan een sector waarvan het publiek en, bij uitbreiding de media, ook meestal het eindproduct – albums dus – te zien krijgen. **Veel minder krijgen zij een (groot) forum als het gaat over een manier van werken, het ambacht (*savoir faire*) en hun expertise met betrekking tot schrijven, tekenen en vertellen *tout court*.**

Precies die vraag – namelijk: hoe krijg je als stripmaker visibiliteit op een opvallende en budgetvriendelijke manier? – ligt aan de grondslag van het onderzoek waarvan u nu het eindrapport in handen houdt. Via die visibiliteit kan er verder gesensibiliseerd én 'gemobiliseerd' worden. Heel wat stakeholders³ van de strip zijn namelijk vragende partij voor nieuwe, frisse ideeën – zo mag blijken uit de resultaten van dit onderzoek.

Verder zijn er nog deze elementen die er mee toe hebben geleid om dit onderzoek op te zetten:

¹ Zie <http://stripgids.org/stripgids/recentste-nummer>.

² Uiteindelijk verving Roel Daenen Marc Legendre, die om van medische redenen noodgedwongen moest afzeggen. <http://www.stripgids.org/2017/09/stripgids-gaat-live-tijdens-het-stripgids-salon/>

³ *Stakeholder*, betekent zoveel als 'betrokkene', op de een of andere manier. Van dichtbij of veraf.

1. De vaststelling dat het draagvlak en het bereik van een festival over strips in Turnhout zijn beste tijd leek gehad te hebben.

Na *Un objet culturel non identifié* (Actes Sud, 2006), bracht striphistoricus en -theoreticus *Thierry Groensteen* begin 2017 opnieuw een razend interessant boekje uit, *La bande dessinée au tournant (Les Impressions Nouvelles)*. Hij betoogt in twee hoofdstukken op een heldere en overtuigende manier dat ‘de strip’ (in Frankrijk) op een keerpunt staat. Die twee hoofdstukken (‘Édition : le monde où se fabriquent les livres’ en ‘Réception, médiation, valorisation: le monde où se fabrique la valeur’) hebben een brede lading meegekregen. Zo snijdt hij verschillende, erg relevante onderwerpen aan: de cijfers (aantal publicaties, auteurs en uitgeverijen), uitgeefstrategieën en verdienmodellen, het academisch onderzoek naar strips, de vervrouwelijking van het gild, de problematiek en de uitdagingen van het stripvergoed, de salons, het overheidsbeleid, tentoonstellingen en allerlei ‘musea’, enzovoort. Groensteen waarschuwt ook voor een te rooskleurige kijk – door het stijgende aanbod albums – op het stripbedrijf. Maar het is niet allemaal *doom and gloom*. Een betekenisvol lichtpunt is dat strips en hun makers ook steeds assertiever hun plaats in de ‘serieuze letteren’ opeisen én krijgen.⁴

Frankrijk is Vlaanderen niet. Maar het is echter maar de vraag of een klassieke festivalformule – met een of meerdere tentoonstellingen, een beurs, signeersessies enz. – anno 2017 nog steeds de impact heeft die het pakweg twintig jaar terug had. De vraag stellen is ze beantwoorden, uiteraard. Feit is dat het festival meer en meer moeite had om een grote impact te genereren. Dat had te maken met enerzijds een interne personeelsproblematiek, en anderzijds het gegeven dat dit soort evenementen het moeilijk heeft in een context waarin het woord ‘beleveniseconomie’ steeds meer opgang maakt.

Gevolg: het idee groeide om, in plaats van centraal (Turnhout dus) een evenement te blijven organiseren, het roer om te gooien en een decentraal aanbod ‘van onderuit’ op te zetten.

2. Het afgelasten (“uitstellen”) van een gemeenschappelijk groot stripfestival in Antwerpen door de twee grootste Vlaamse (Antwerpse) spelers, nl. Ballon Media en WPG.

Het met veel bombarie in januari 2017 aangekondigde ‘Antwerpse stripfestival’ werd, tot ieders verrassing, enige tijd later alweer afgeserveerd.⁵ Dat kan mogelijks duiden op twijfels over het welslagen en de impact van het evenement, dat aanvankelijk werd omschreven als een “mini-Angoulême”. Verrassend genoeg

⁴ <https://lesimpressionsnouvelles.com/catalogue/la-bande-dessinee-au-tournant>

⁵ Zie: http://www.gva.be/cnt/dmf20170116_02676326/internationaal-stripfestival-antwerpen-officieel-voorgesteld en <https://nl.metrotime.be/2017/03/02/news/nieuw-antwerps-stripfestival-isa-uitgesteld-tot-2018/>. Opmerkelijk genoeg wordt het evenement op <http://www.isa-festival.com> wel aangekondigd, met een concrete timing. In de media werd er ook links en rechts (verkeerdelijk) aangenomen dat het stopzetten van het Stripgids festival ertoe leidde dat ‘Antwerpen’ nu ‘zijn festival’ zou organiseren.

waren de plannen al in een vergevorderd stadium. Vraag is (en was): als twee krachtige commerciële spelers al twijfelen aan de slaagkansen van een festivalformule, wat zegt dat dan over het opzet van een meerdaags festival?

Gevolg: de boodschap van de organisatoren van het International Stripfestival Antwerpen was wat ambivalent. Aan de ene kant konden ‘culturele actoren’ (zoals Strip Turnhout, of andere niet-commerciële spelers) en “mogelijks ook andere uitgeverijen” deelnemen, wat betekende dat het aanbod breder zou zijn dan louter de optelsom van de twee stripfondsen. Aan de andere kant werden de plannen niet gerealiseerd, en blijft de onduidelijkheid tot op de dag van vandaag bestaan. Dat komt de geloofwaardigheid van (een deel van) de stripsector niet bepaald ten goede.

3. De geringe impact van een door toerisme aangedreven evenement als het Stripfeest / Fête de la B.D. in Brussel.

De in punt 1 en 2 aangehaalde argumenten zou de lezer ertoe kunnen leiden te denken dat we besluiten dan ‘een festival’ geen geschikt middel is om breed te sensibiliseren over strips en stripmakers. Dat is echter niet het geval. Er zijn verschillende evenementen in Antwerpen (Grafixx), Brussel (Maison Cultures, Salon Mirage en ook het Stripfeest), Luik (Usine à Bulles) en ook elders in het land die overtuigend aantonen dat er zowel interesse van het publiek als draagvlak bij de makers en de andere stakeholders is.

Er vallen echter wel kanttekeningen te plaatsen bij het grootste evenement uit dit lijstje, het Fête de la B.D./Stripfeest, in Brussel. Naar aanleiding van het gebeuren plaatsten we op 1 september een opiniebijdrage in *De Morgen*, onder de titel ‘Geen reden tot (strip)feesten’. In deze bijdragen komen (noodgedwongen heel kort) een groot aantal pijnpunten bijeen. Waaronder:

- Het nijpend gebrek aan ‘vitrines’ in de hoofdstad
- De rol van het Belgisch Centrum voor het Beeldverhaal
- De problematiek van het striperfgoed
- De in hoofdzaak toeristische drive van het evenement, aangestuurd door de citymarketing van Visit Brussels.
- De schaarse aanwezigheid van Nederlandstalige stripmakers en andere betrokkenen.
- Enzovoort.

Gevolg: het leek ons de moeite waard om te onderzoeken wat ‘de stripsector’ zelf wenst op het vlak van evenementen. En breder ook: welke behoeftes leven er? En hoe zou een evenement daaraan tegemoet kunnen komen? Onder welke voorwaarden?

3. AANPAK VAN HET ONDERZOEK

3.1. Vooronderzoek

Voorafgaand aan het eigenlijke onderzoek hebben we een aantal verkennende gesprekken gevoerd, om onder meer te kunnen peilen naar de meest gepaste onderzoeksmethode.⁶

Algauw bleek dat het initiële idee om een groot aantal betrokkenen in een persoonlijk gesprek te bevragen met een semigestructureerde vragenlijst, omwille van praktische redenen niet haalbaar was. Bij een een persoonlijk gesprek moet een afspraak gemaakt worden, is een verplaatsing nodig, moet er vooraf en tijdens het interview een contextuele uitleg worden gegeven, moet een 'registratie' worden gedaan van wat er gezegd wordt en al deze informatie moet uiteindelijk verwerkt (kwalitatief onderzoek) worden. Zowel de timing als het budget lieten niet toe om deze piste te bewandelen.

Positief was wel dat van meet af aan de reacties heel enthousiast waren. Unisono juichten de gesprekspartners het initiatief toe. De idee dat een evenement als een co-creatief proces zou worden opgezet waarbij dus bottom-up zou worden gewerkt, sprak aan. Dit naar analogie met evenementen zoals *Erfgoeddag*, *Open Monumentendag* of de *Week van de Amateurkunsten* die evenmin vanuit één organisatie op één plek een volledig programma uitwerken, maar op een decentrale wijze te werk gaan.

Daarmee bedoelen we:

- een evenement dat in heel Vlaanderen en Brussel wordt georganiseerd;
- waarvan zowel het aanbod als de communicatie duidelijk wordt gecoördineerd wordt door een *task force*;
- die wordt op zijn beurt aangestuurd door een Stuurgroep, die bestaat uit een vertegenwoordigers van de stakeholders. Er is met andere woorden een grote representativiteit. Dat heeft als grote voordeel dat het evenement een in alle betekenissen van het woord *gemeenschappelijk* initiatief is, en echt behoort tot de stripsector.
- de doelstellingen, de procedure en de timing zijn vooraf bepaald en duidelijk voor alle betrokkenen. Het evenement wordt op een professionele en efficiënte manier bestuurd, voorbereid en uitgerold. Improvisatie en toevalligheden zijn dus niet aan de orde.

⁶ Met onder meer: Willem Degraeve en Tine Anthoni, resp. directeur en adjunct-directeur van het Belgisch Centrum voor het Beeldverhaal, Ann Jossart en Bart Pinceel van Beeld Beeld en Pinceel Stripverspreiding, Geert Briers, op dat moment nog werkzaam bij Ballon Media i.k.v. het voornoemde International Stripfestival Antwerp, Suky Deprez van Maison Cultures in Sint-Gillis, Ria Schulpen van Bries, Pascal Lefèvre van LUCA School of Arts Brussel, Benoît Crucifix (ULG) en Charlotte Pylser (KU Leuven).

3.2. Het eigenlijke onderzoek

Uiteindelijk hebben we beslist om een grootschalige enquête op te zetten via het online *survey* pakket Qualtrics.⁷ Dit liet toe om op een efficiënte manier, met een combinatie van enerzijds een gestructureerde vragenlijst en anderzijds de mogelijkheid om open antwoorden te geven, te peilen naar een aantal aspecten die met een ‘Dag van de Strip’ te maken hebben. Eens de vraagstelling bepaald was, werd deze verder verfijnd in overleg met dr. Alexander Vander Stichele, stafmedewerker veldanalyse bij FARO, en specialist in dit soort van enquêtes.

Daarbij hebben we gebruik kunnen maken van de jarenlange ervaring die de onderzoeker had met de organisatie van de jaarlijkse Erfgoeddag.⁸ Een evenement van die grootorde opzetten, inhoud genereren, een communicatie- en marketingcampagne uitrollen, heeft dus *au fond* weinig geheimen, te meer omdat er op organisatorisch vlak ook voortdurend informatie-uitwisseling is met de andere grote culturele evenementen in Vlaanderen (Open Monumentendag, Kinderkunstendag, Week van de Amateurkunsten, Dag van de Ambachten, Dag van de Zorg, enzovoort).

De volgende stap was om een verzameling van respondenten samen te stellen. Dat gebeurde in eerste instantie via de eigen CRM van Strip Turnhout, en via de zogenaamde ‘sneeuwbalmethode’ – waarbij we vroegen om de boodschap ook door te sturen naar die mensen die er een bepaald belang bij zouden kunnen hebben om deze ook te ontvangen. Zie **bijlage 2** voor het begeleidend schrijven. En zo geschiedde. Het overzicht van welgeteld 151 respondenten vindt u in **bijlage 3**. De vraag met het hoogste aantal antwoorden (‘wie bent u?’) gaf een totaal van 158 respondenten – wat erop wijst dat deze enquête een bijzonder hoge responsgraad heeft. Bovendien, zo gaf dr. Vander Stichele ook mee, “is een dergelijk hoog aantal en volume aan antwoorden bij de open vragen hoogst uitzonderlijk.”

Beide parameters wijzen er duidelijk op dat de grote meerderheid van de respondenten een groot belang aan dit onderzoek hecht, en meer bepaald: aan hoe er aan dit onderzoek gevolg zal worden gegeven.

In het volgende hoofdstuk gaan we dieper in op elk van de deelresultaten, en verbinden we aan elke vraag ook een korte conclusie; al dan niet met een aantal betekenisvolle quotes. In **bijlage 4** lijsten we per vraag ook alle antwoorden op.

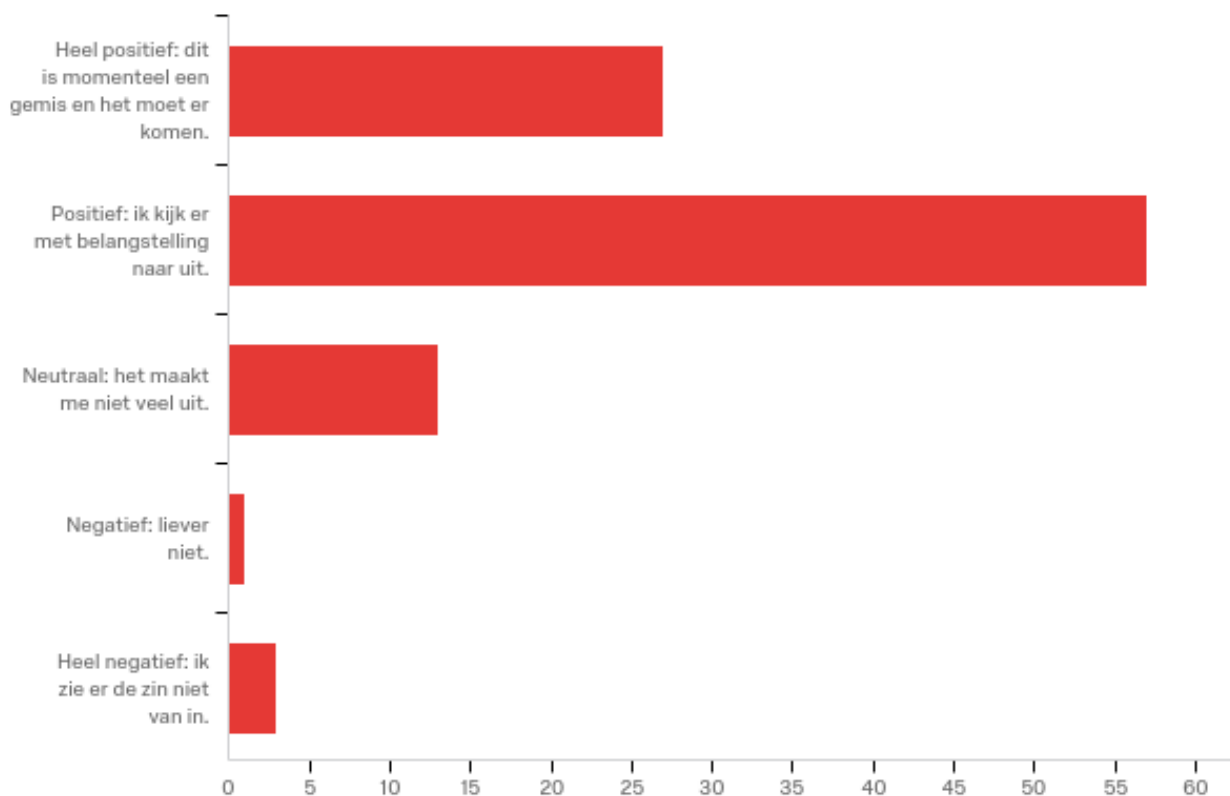
Ten slotte stellen we in hoofdstuk 5 een conclusie voor. In hoofdstuk 6 stellen we een stappenplan en budgetprojectie voor.

⁷ <https://www.qualtrics.com>.

⁸ Zie onder meer <http://cobra.canvas.be/cm/cobra/architectuur%28%2526%2Berfgoed/erfgoed/1.1238133> en <https://faro.be/nieuws/roel-daenen-bekroont-voor>.

4. RESULTATEN

Q1 - Hoe staat u tegenover het idee van een 'Dag van de Strip'?

#	Antwoord	%	Aantal
1	Heel positief: dit is momenteel een gemis en het moet er komen.	26.73%	27
2	Positief: ik kijk er met belangstelling naar uit.	56.44%	57
3	Neutraal: het maakt me niet veel uit.	12.87%	13
4	Negatief: liever niet.	0.99%	1
5	Heel negatief: ik zie er de zin niet van in.	2.97%	3
	Totaal	100%	101

Conclusie

83,17% van de respondenten staat (heel) positief tegenover een evenement als dit. Bijna 13% wacht af. Een zeer kleine minderheid (3,96%) staat er (heel) negatief tegenover.

Q2 - Waarom bent u het idee van de 'Dag van de Strip' (zo) sterk genegen?

We clusteren hier een aantal antwoorden – voor het volledig overzicht, zie **bijlage 4**.

- Het evenement kan een op termijn duurzaam effect genereren voor de **beeldvorming** over strips; 'strips' zijn veel meer dan de klassieke reeksen met bekende namen. "Het medium is veel rijker." Het kan "foute veronderstellingen" over wat strips zijn wegwerken.
- "Die rijkdom bekend maken bij het publiek is een streefdoel. Als de 'Dag van de Strip' breed gedragen wordt en ingevuld door allerlei verschillende organisaties, zal **de som groter zijn dan de delen apart**. Het effect zal indrukwekkender zijn dan een stripfestival dat te vaak een treffen van verzamelaars is."
- Van een dergelijk initiatief wordt ook verwacht dat het de 'eilandjes' (die stripmakers vaak symboliseren, als eenzaten, zonder veel contact met collega's of de buitenwereld) zal verbinden: "Ik ben al lang van mening dat het striplandschap te versnipperd is en dat er te weinig samenwerking is. Deze dag van de strip zal wellicht aanleiding geven tot tal van activiteiten die individueel zullen georganiseerd worden, **maar zal eveneens voor meer samenwerking zorgen en op zijn minst het samenhorigheidsgevoel in de sector versterken.**"
- **Aandacht genereren**, van de media en het publiek – da's de bottomline: "De aandacht voor strips (in het bijzonder *graphic novels*) als serieus artistiek medium is recent in opkomst geweest maar die aandacht moet bestendig worden en er moet serieuze aandacht blijven komen. Met deze speciale dag kan dat hopelijk bereikt worden." Of nog: "'Dagen van' zijn vluchtig, maar werken wel naar media en publiek toe, focussen even de aandacht. En was strip niet een van die culturele uitpakkers waar we in België voor bekend staan ver buiten Europa?"
- Wel moet er goed worden nagedacht over de **doelstellingen**. Als deze duidelijk en SMART geformuleerd zijn (zie de conclusie in Hoofdstuk 5), kunnen allicht meer stakeholders zich erin herkennen. Eén respondent koppelt deze doelstellingen aan een pleidooi voor een meer integrale aanpak van het subsidiebeleid.

Q3 - Waarom bent u het idee van de 'Dag van de Strip' niet (zo) genegen?

Waarom bent u het idee van de 'Dag van de Strip' niet (zo) genegen?

Er is een overaanbod van 'dagen van...'

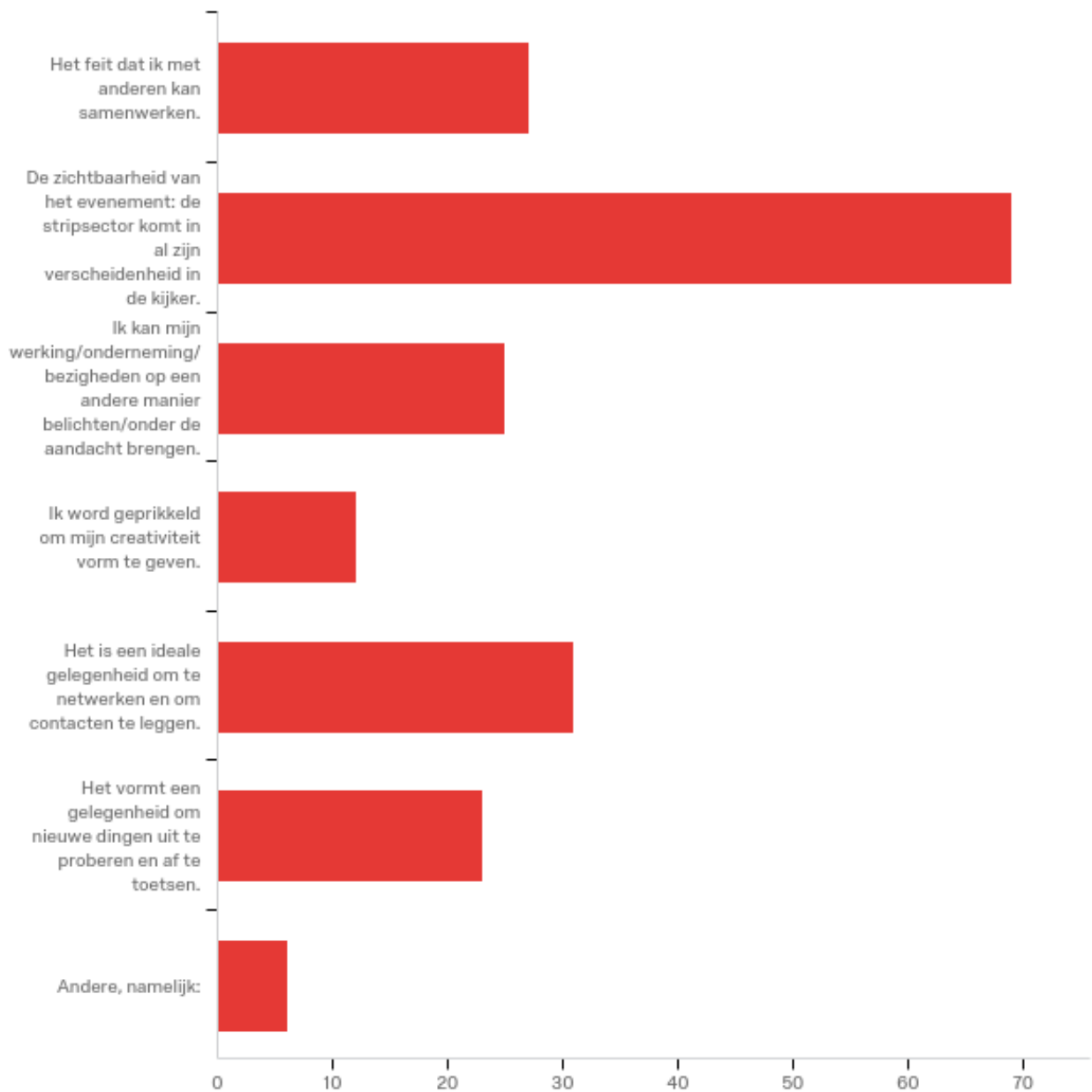
Ik denk dat aansluiting bij bestaande initiatieven op het vlak van kunst en cultuur meer kan betekenen voor de promotie van strips als kunstvorm en populair medium. Turnhout heeft bij mij altijd een "preken voor de eigen kerk" gehalte gehad, waarbij die eigen kerk steeds moeilijker te definiëren viel (kinderen? verzamelaars? art comics liefhebbers?). Je kan beter die publieken zoeken waar ze zijn, dan ze proberen samen te krijgen waar jij ze hebben wil.

Conclusie

Dit zijn de bezwaren die men maakt bij het concept van zo'n dag: een inflatie aan 'dagen van...', en het pleidooi voor een integratie / aansluiting bij andere evenementen en stromingen.

Q4 - Waarin zou voor u de meerwaarde van dit evenement schuilen? ►

Meerdere antwoorden zijn mogelijk

#	Antwoord	%	Aantal
1	Het feit dat ik met anderen kan samenwerken.	13.99%	27
2	De zichtbaarheid van het evenement: de stripsector komt in al zijn verscheidenheid in de kijker.	35.75%	69
3	Ik kan mijn werking/onderneming/bezigheden op een andere manier belichten/onder de aandacht brengen.	12.95%	25
4	Ik word geprikkeld om mijn creativiteit vorm te geven.	6.22%	12
5	Het is een ideale gelegenheid om te netwerken en om contacten te leggen.	16.06%	31
6	Het vormt een gelegenheid om nieuwe dingen uit te proberen en af te toetsen.	11.92%	23
7	Andere, namelijk:	3.11%	6
	Totaal	100%	193

Andere, namelijk:

Andere, namelijk:

Lol

media-aandacht

stripleesdag (zie hieronder)

Momenteel geen meerwaarde: zie onder.

Zo'n dag moet onze sterkhouders (die helaas intussen vaak in het buitenland opereren) én jong en wild talent in de etalage zetten.

Het publiek verruimen.

Conclusie:

De cijfers, in combinatie met de open antwoorden geven het duidelijk aan: de respondenten zijn van mening dat een evenement vooral tot twee zaken moet leiden, namelijk: meer visibiliteit voor een sector en twee, samenwerking tussen verschillende individuen, organisaties en instellingen. Ook hier ontbreekt het niet aan een zekere bereidwilligheid om een nieuw pad te bewandelen.

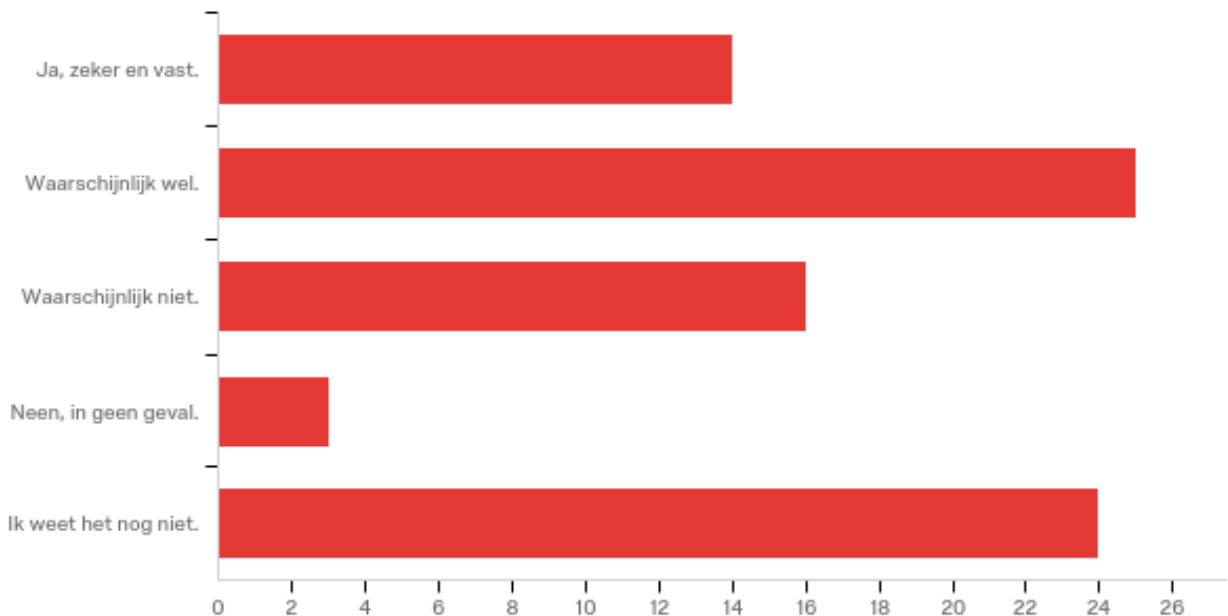
Q20 - Geef - indien gewenst - een korte toelichting bij uw keuze(s)

Conclusie:

“Naast het feit dat het voor ieder individu dat betrokken is extra aandacht en mogelijkheden kan opleveren, vind ik het ook interessant voor de sector. De Vlaamse stripwereld is wat versnipperd en dergelijke initiatieven kunnen dat verhelpen.” En: “Het geeft mij als winkel, uitgever de mogelijkheid om nieuw publiek over de vloer te krijgen en die te laten proeven van het grote aanbod dat strips heeft en samenwerkingen zijn altijd positief, het geeft extra toeloop, aandacht en is gewoon ook altijd fijn.”

“Met een brainstorming van diverse personen, is 1+1 gewoon 3!!!” Samengevat kunnen we stellen dat men verwacht dat er een kader wordt gecreëerd dat uitnodigt tot samenwerken, samen nadenken en samen activiteiten op een projectmatige manier op het getouw zetten.

Q5 - Bent u van plan om zelf een activiteit op te zetten indien de Dag van de Strip georganiseerd wordt?

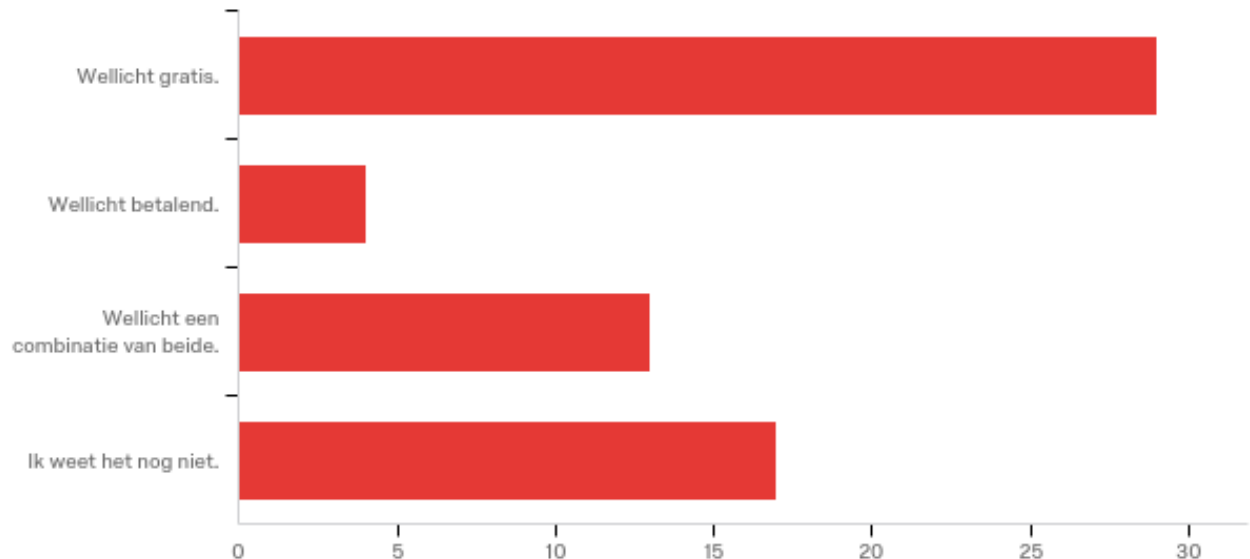

#	Antwoord	%	Aantal
1	Ja, zeker en vast.	17.07%	14
2	Waarschijnlijk wel.	30.49%	25
3	Waarschijnlijk niet.	19.51%	16
4	Neen, in geen geval.	3.66%	3
5	Ik weet het nog niet.	29.27%	24
	Totaal	100%	82

Conclusie:

Bijna de helft geeft aan van wel. Net geen 30% “weet het nog niet.” Ietsje meer dan 23% gaat niets organiseren. Allicht is dat percentage voor een deel te verklaren door het nog ontbreken van een afgelijnd kader, een datum, een formule, enzovoort.

Q6 - Als u een activiteit zou aanbieden, dan is deze:

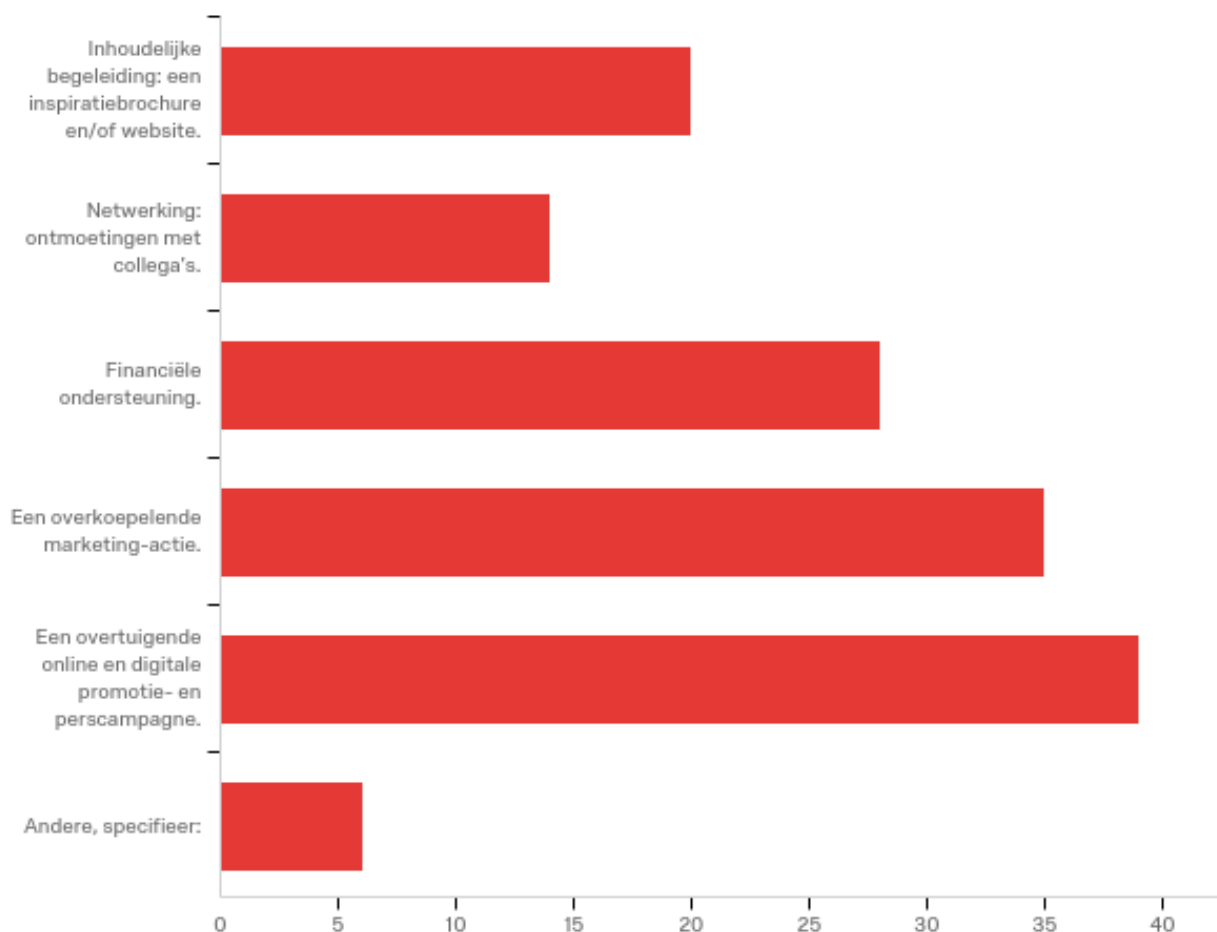

#	Antwoord	%	Aantal
1	Wellicht gratis.	46.03%	29
2	Wellicht betalend.	6.35%	4
3	Wellicht een combinatie van beide.	20.63%	13
4	Ik weet het nog niet.	26.98%	17
	Totaal	100%	63

Conclusie:

Ook hier komt een wat diffuus beeld naar voren; allicht door het feit dat de meeste stripmakers ondernemers zijn, en hun tijd en inzet geld kost. Voor culturele instellingen/organisaties ligt dat dan net weer ietsje anders. Het meest realistische is ongetwijfeld een combinatie van beide, al zien we wel dat het grootste percentage de activiteit(en) gratis zou aanbieden.

Q7 - Wat zou u nodig hebben om een activiteit inhoudelijk en praktisch uit te werken? ►Meerdere antwoorden zijn mogelijk

#	Antwoord	%	Aantal
1	Inhoudelijke begeleiding: een inspiratiebrochure en/of website.	14.08%	20
2	Netwerking: ontmoetingen met collega's.	9.86%	14
3	Financiële ondersteuning.	19.72%	28
4	Een overkoepelende marketing-actie.	24.65%	35
5	Een overtuigende online en digitale promotie- en perscampagne.	27.46%	39
6	Andere, specificeer:	4.23%	6
	Totaal	100%	142

Andere, specificeer:

Andere, specificeer:

als we iets doen, kan dat met eigen middelen.....

opname van de stripelesdag in de promotie

een integraal en geïntegreerd ondersteuningsbeleid, vergelijkbaar met de maatregelen ter versterking creatieve sector in Frankrijk, het slimme auteurs- en naburige rechtenbeleid in Nederland of het belastingvriendelijke regime voor creatieve sector in de US.

Een aanspreekpunt.

Centrale coördinatie van de evenementen; niet voor praktische organisatie, maar voor inhoudelijke coherentie.

Infosessie

Conclusie:

Goede wijn behoeft wel degelijk een (misschien even) goede krans. Met andere woorden: men twijfelt niet aan de creativiteit van de eigen activiteiten. Deze moeten wel op een professionele en wervende manier in de markt gezet worden; met een campagne dus. Iets minder belangrijk acht men een inhoudelijke begeleiding. Bijna 20% van de respondenten acht een bepaalde financiële interventie/steun noodzakelijk. Al is niet meteen duidelijk in welke grootte die financiële steun zich situeert.

Q21 - Geef - indien gewenst - een korte toelichting bij uw keuze(s)

Als criticus zou ik ofwel een stuk schrijven ofwel in een debat participeren ofwel er op sites aandacht aan besteden (niet als reclame, maar als deelname aan het discours)

Voor rekto:verso zou ik denken aan de publicatie van een eigen nieuw artikel over strip op onze site, specifiek gefocust op strip. Of we zetten voor één dag eens al onze stripartikels op de homepage?

Daar ik zowel stripauteur, workshopgever en medewerker van een Stripcentrum ben, hangt het er gewoon van af hoe het er concreet uit gaat zien. Ik hou het gewoon open tot ik kan zien wat er mogelijk is..

Mijn stripelesdag is bescheiden. Lezers betalen 5 euro en kunnen de ganse middag mijn bibliotheek uitpluizen. Drank (koffie, fris, bier, wijn) staat voor hen klaar. We eindigen met een (nero)wafelbak.

Onder financiële ondersteuning bedoel ik gewoon: betaald worden. De stripsector is vaak onprofessioneel door altijd maar te blijven rekenen op de goodwill van de tekenaars.

Een dag als deze valt of staat met de aandacht dat er aan besteed wordt en de mogelijkheden dat het publiek krijgt om te zien wat er bij hem/haar in de buurt te beleven valt.

Door het publiek te betrekken bij strips: schrijven, uitgeven, tekenen en alle andere facetten van het creatieve proces, creëer je een uitdagende en interessante ervaring. Daarom vind ik het belangrijk om de nodige steun te krijgen, om animatoren te betalen en een publiekscampagne te bekostigen, en planning op te stellen, enz... (cf. Cultures Maison : <http://www.culturesmaison.be>) Strips zijn uiteindelijk een nationale trots en er mag best wel wat gewerkt worden om ze, in alle diversiteit, in de kijker te zetten.

Financiële ondersteuning zou uiteraard een goede zaak zijn, zeker in het geval het een gratis activiteit zou betreffen. Verder is ook een vlotte samenwerking en communicatie op alle mogelijke vlakken wenselijk.

Ik zou deelname alleen zien zitten als de rest van het programma de juiste richting uitgaat. Daarvoor is een soort centrale sturing/accreditatie nodig. Ook reclame gebeurt het best voor een groot deel centraal.

De communicatie voor zo'n evenement is cruciaal om de interesse en de ev. Opkomst te garanderen

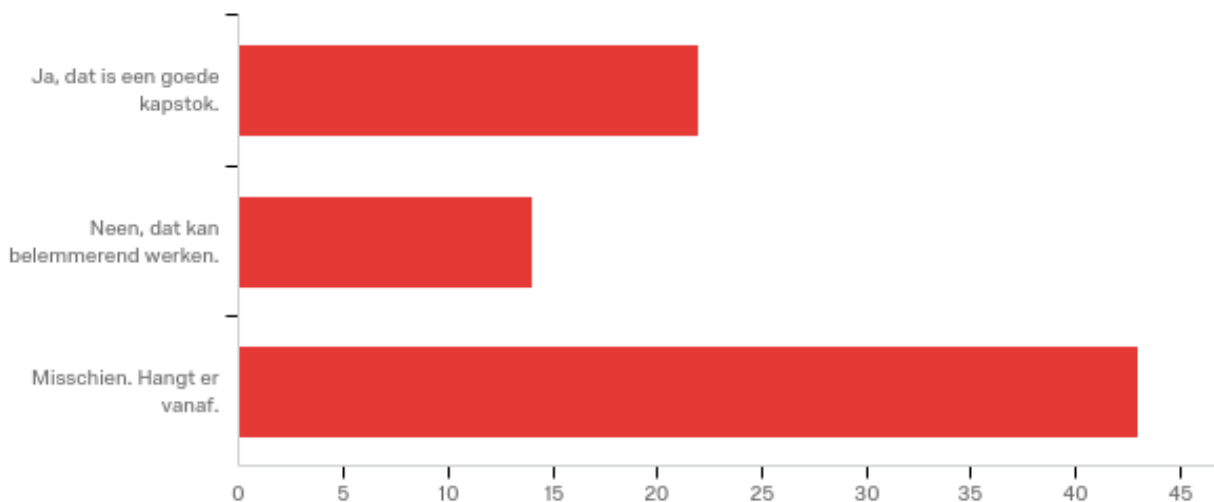
Financiële ondersteuning helpt altijd bij het streven naar een professionele programmering: productiekosten in een theater, vergoedingen (zelfs bescheiden) voor auteurs,... Het kan ook zonder, maar voor veel spelers kan dit leiden tot het vervallen in traditionele recepten: signeursessies,...

Als ik me kan vinden in het algehele concept van de stripdag en de manier waarop die naar de media wordt gepresenteerd zou ik een eigen initiatief kunnen bedenken dat binnen dat kader past. Financiële ondersteuning is natuurlijk altijd welkom.

Conclusie:

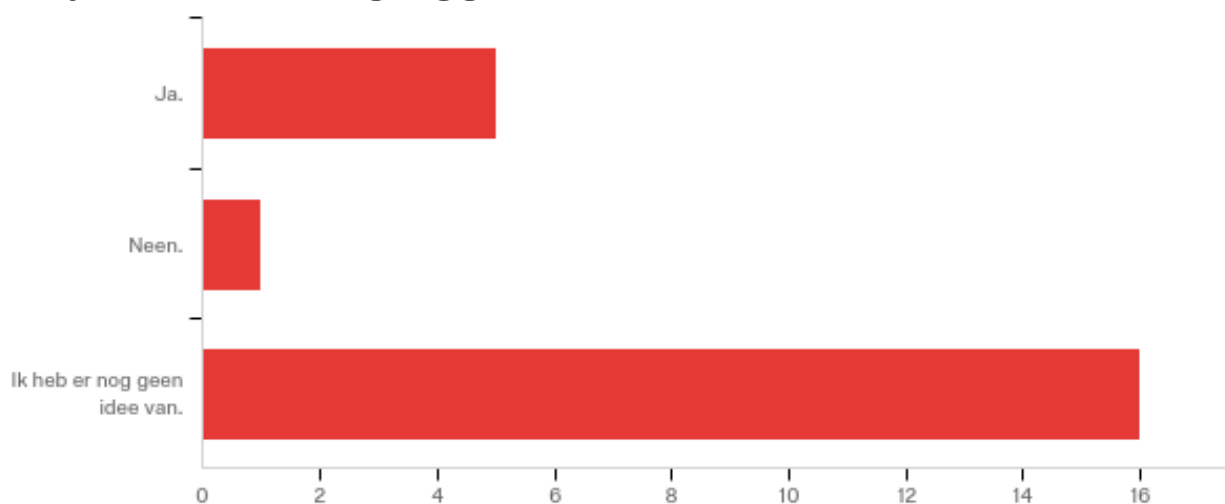
Er valt wel wat te zeggen voor elk van deze antwoorden. Opvallend is het pleidooi voor een centrale coördinatie. Het overkoepelende van zo'n 'nationale' coördinatie zou voor de stripsector iets helemaal nieuws zijn. Mits goed gemanaged, kan zo'n cel / organisatie veel goodwill creëren, en daardoor activiteiten, en daardoor ook communicatie-met-inhoud.

Q8 - Vindt u het nodig dat de Dag van de Strip wordt opgehangen aan een (gemeenschappelijk) thema?

#	Antwoord	%	Aantal
1	Ja, dat is een goede kapstok.	27.85%	22
2	Nee, dat kan belemmerend werken.	17.72%	14
3	Misschien. Hangt er vanaf.	54.43%	43
	Totaal	100%	79

Q9 - Zijn er thema's die u graag gerealiseerd zou zien?

#	Antwoord	%	Aantal
1	Ja.	22.73%	5
2	Neen.	4.55%	1
3	Ik heb er nog geen idee van.	72.73%	16
	Totaal	100%	22

Q22 - Welke thema's ziet u graag aan bod komen op de 'Dag van de Strip'?

Welke thema's ziet u graag aan bod komen op de 'Dag van de Strip'?

Alles rond sociale geschiedenis :-)

Jong talent stimuleren Eventueel workshop door gevestigde waarden

De vrouw Oorlog en vrede Modernisme

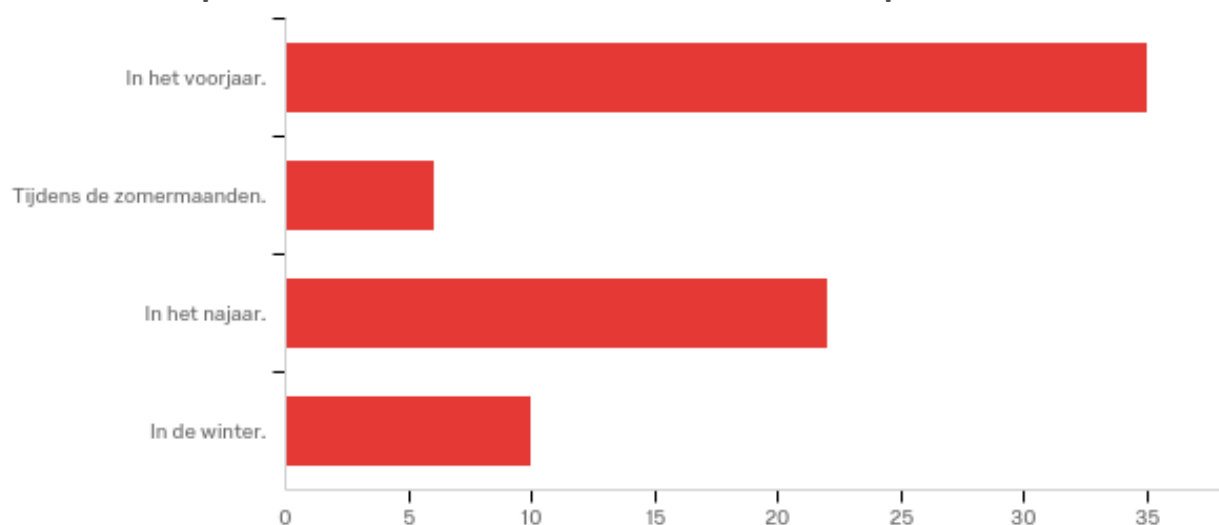
Conclusie:

De ervaringen met Erfgoeddag (met thema) en Open Monumentendag (zonder thema) leren dat elke werkwijze zijn voor- en nadelen heeft. Mits slim ingevuld, betekent het werken mét een thema dat er een gemeenschappelijk verhaal kan worden verteld.

De respondenten kijken op dit vlak nog even de kat uit de boom: bijna 55% zegt dat “het ervan afhangt.” Toch is bijna 28% de mening toegedaan dat een thema een goede kapstok kan zijn om rond te werken. Net geen 18% heeft dit liever niet.

Gevraagd naar suggesties, blijkt de oogst eerder bescheiden.

Q10 - In welke periode zou een evenement als dit idealiter plaatsvinden?

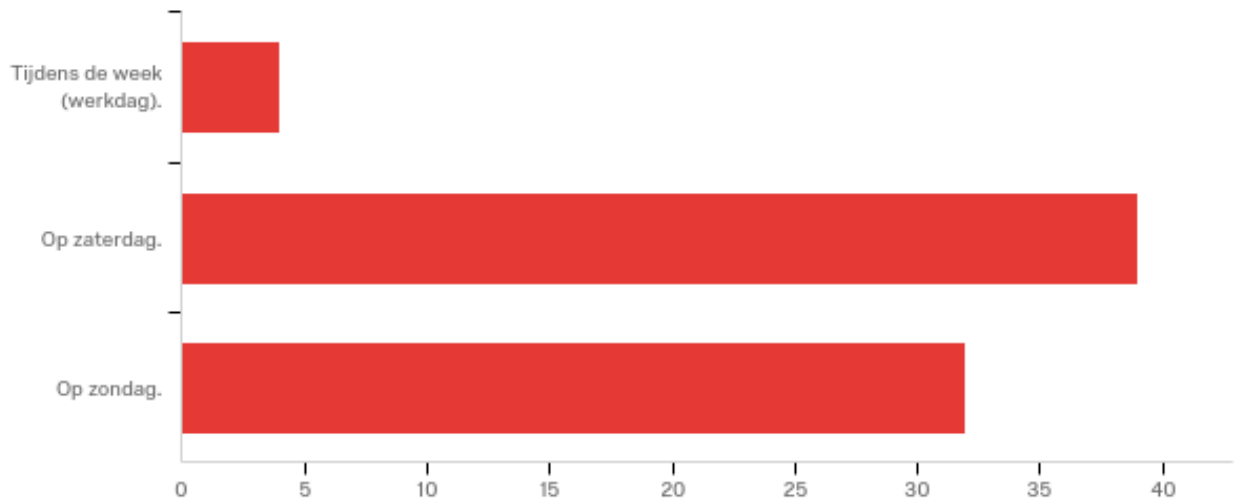
#	Antwoord	%	Aantal
1	In het voorjaar.	47.95%	35
2	Tijdens de zomermaanden.	8.22%	6
3	In het najaar.	30.14%	22
4	In de winter.	13.70%	10
	Totaal	100%	73

Q11 - Waarom? Gelieve uw keuze eventueel kort toe te lichten.

Conclusie:

Bijna de helft van de respondenten kiest het voorjaar. Omdat er in het najaar al veel andere stripactiviteiten plaatsvinden (met name het Stripfeest / Fête de la B.D. in Brussel en het festival in Maison Cultures, Grafixx, ...). Ook wordt melding gemaakt van een samenwerking met 'het onderwijs', wat dan best in het voorjaar gebeurt. Bovendien is er ook de Free Comic Book Day, die op de eerste zaterdag van mei plaatsvindt. Enzovoort.

Q12 - Op welke dag vindt dit evenement volgens u best plaats?

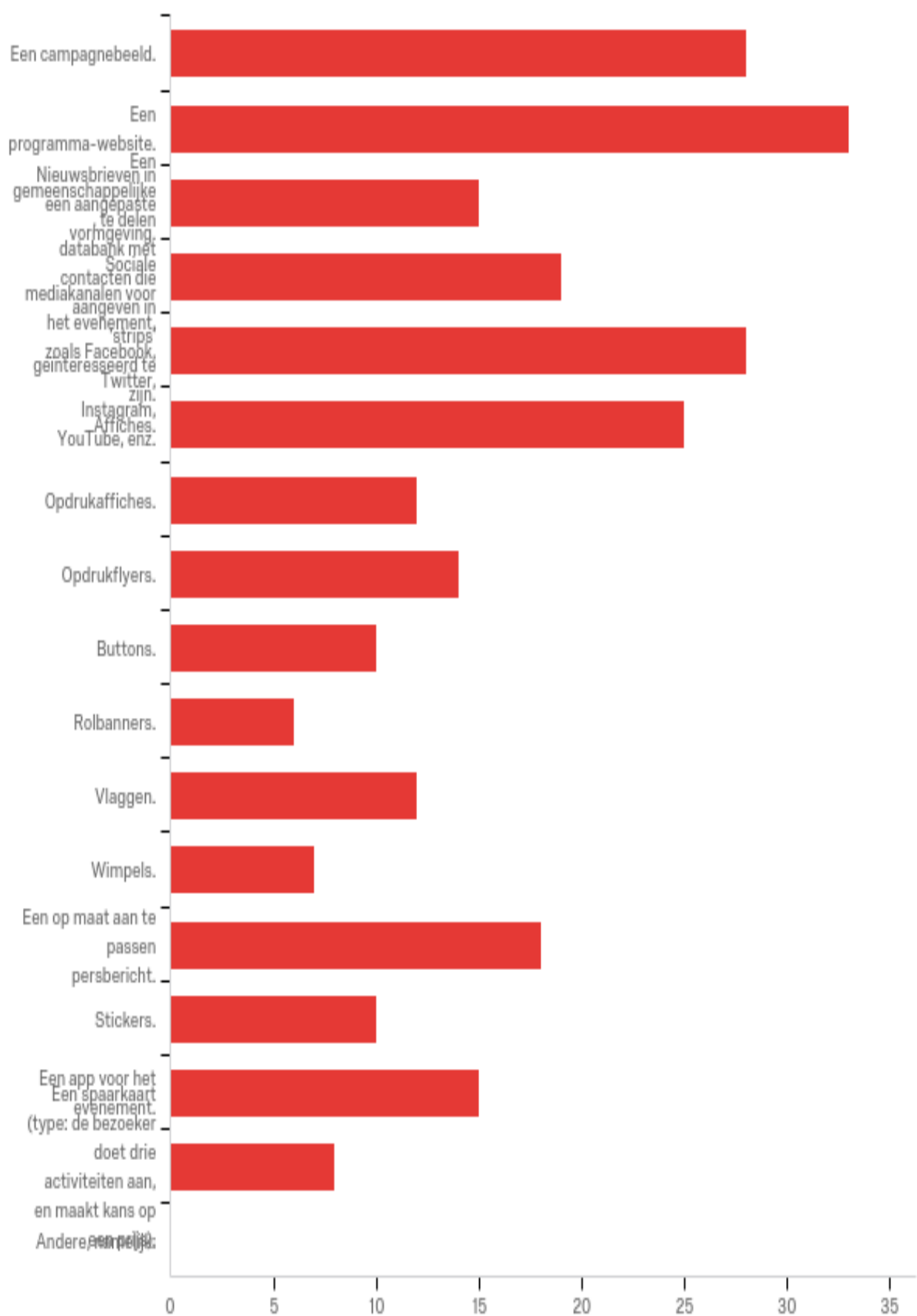
#	Antwoord	%	Aantal
1	Tijdens de week (werkdag).	5.33%	4
2	Op zaterdag.	52.00%	39
3	Op zondag.	42.67%	32
	Totaal	100%	75

Q13 - Waarom? Gelieve uw keuze eventueel kort toe te lichten.

Conclusie:

Een kleine meerderheid van de respondenten verkiest een zaterdag. Die andere kleine helft geeft de voorkeur aan zondag. De rest kiest voor een zaterdag. Voor beide dagen (zater- en zondag) valt uiteraard wat te zeggen. Al lijkt uit de open antwoorden de hoofdmotivatie voor zaterdag te zijn dat strip- en boekhandels dan ook kunnen participeren. Niet gevraagd, maar mogelijks ook een optie: een Stripweekend. Erfgoeddag was in den beginne ook een enkele dag, groeide uit tot een weekend, om daarna terug te downsize tot een dag – behalve in een paar zéér actieve steden.

Q14 - Waaraan zou u nood hebben om het aanbod kenbaar te maken? ►
Meerdere antwoorden zijn mogelijk

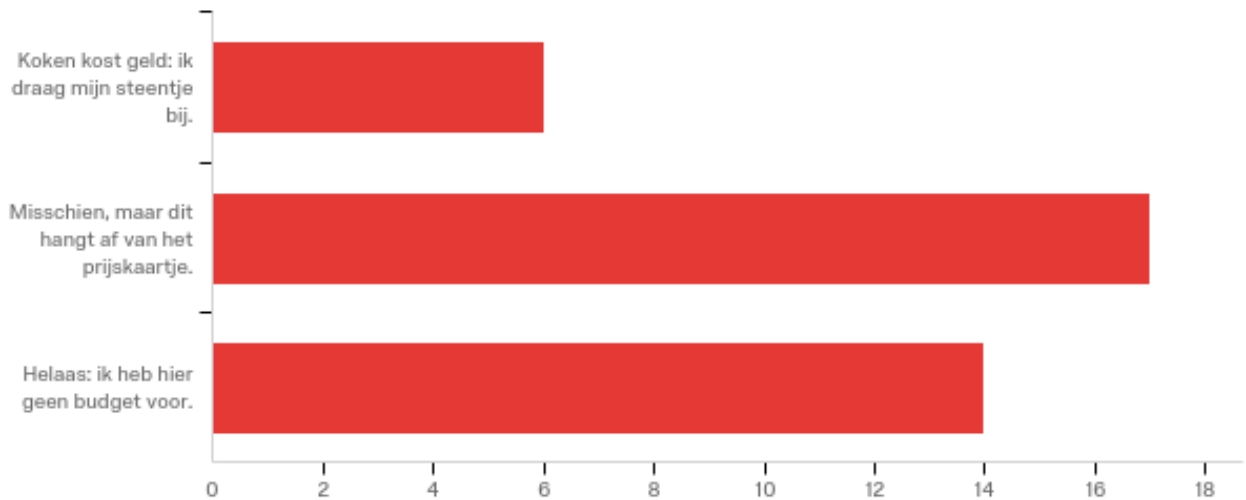

#	Antwoord	%	Aantal
1	Een campagnebeeld.	10.77%	28
2	Een programma-website.	12.69%	33
3	Nieuwsbrieven in een aangepaste vormgeving.	5.77%	15
4	Een gemeenschappelijke, te delen databank met contacten die aangeven in 'strips' geïnteresseerd te zijn.	7.31%	19
5	Sociale mediakanalen voor het evenement, zoals Facebook, Twitter, Instagram, YouTube, enz.	10.77%	28
6	Affiches.	9.62%	25
7	Opdrukaffiches.	4.62%	12
8	Opdrukflyers.	5.38%	14
9	Buttons.	3.85%	10
10	Rolbanners.	2.31%	6
11	Vlaggen.	4.62%	12
12	Wimpels.	2.69%	7
13	Een op maat aan te passen persbericht.	6.92%	18
14	Stickers.	3.85%	10
15	Een app voor het evenement.	5.77%	15
16	Een spaarkaart (type: de bezoeker doet drie activiteiten aan, en maakt kans op een prijs).	3.08%	8
17	Andere, namelijk:	0.00%	0
	Totaal	100%	260

Conclusie:

Uiteraard zou een evenement dat de creativiteit en de veelzijdigheid van 'de strip' op een bij het medium passende manier best worden gecommuniceerd. En de mogelijkheden zijn daarbij legio. Een programmawebsite wordt door de meeste correspondenten gevraagd, net als bijhorende sociale media. Ook print duikt nog op, met affiches en (opdruk)flyers. Een afgeleide – eveneens niet naar gepolst – is dat via de gemeenschappelijke website collectieve marketingsacties kunnen worden opgezet. Een CRM waarin alle contacten kunnen worden opgeslagen, en aangesproken worden naargelang hun interesses – 'familiestrip', 'graphic novel', manga, comics, Franstalig, enz. – zou daarin een interessante afgeleide kunnen zijn – wat vergelijkbaar met wat de Nederlandse Museumvereniging doet met de Museumkaart.

Q15 - Bent u bereid om voor deze promotiematerialen iets bij te dragen (kostprijs, verzending)?

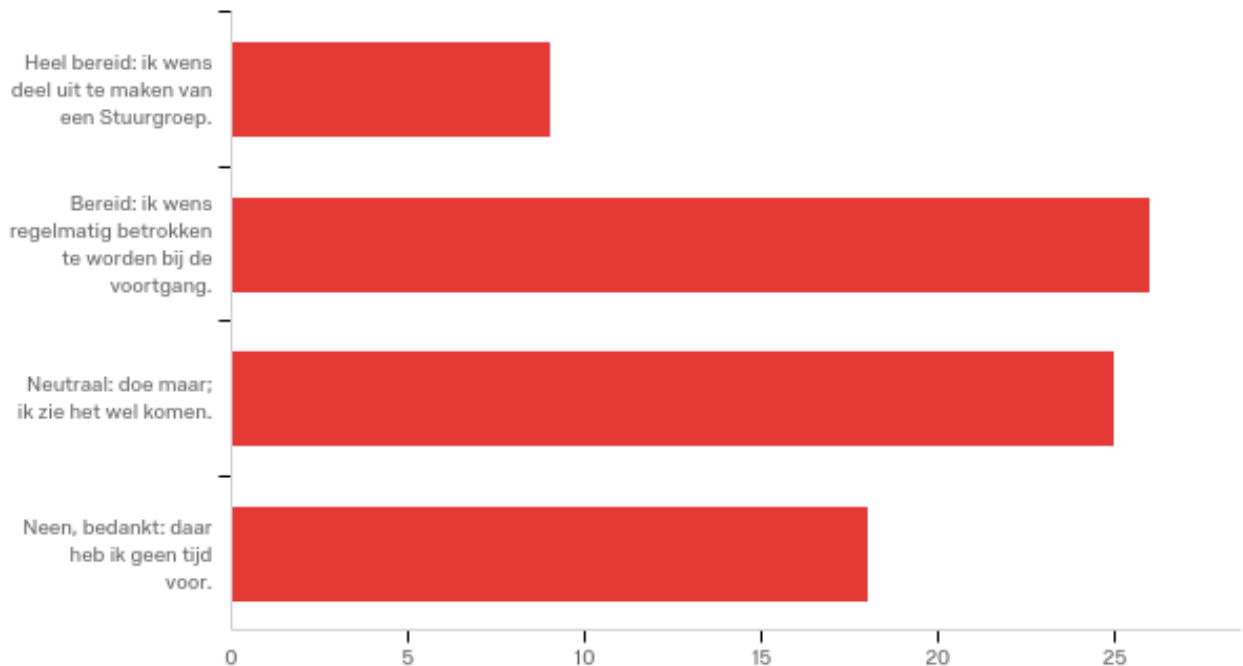

#	Antwoord	%	Aantal
1	Koken kost geld: ik draag mijn steentje bij.	16.22%	6
2	Misschien, maar dit hangt af van het prijskaartje.	45.95%	17
3	Helaas: ik heb hier geen budget voor.	37.84%	14
	Totaal	100%	37

Conclusie:

Bijna de helft van de respondenten zegt deze beslissing te laten afhangen van de grootte van het gevraagde bedrag, en de aard van de bijdrage. Allicht ook: wat ze voor die prijs terug krijgen. Bijna 40% stelt geen budget te hebben om communicatieve dragers mee te financieren. 16% is bereid om mee te financieren.

Q16 - In hoeverre bent u bereid om de coördinatie van het evenement zelf mee te helpen invullen?

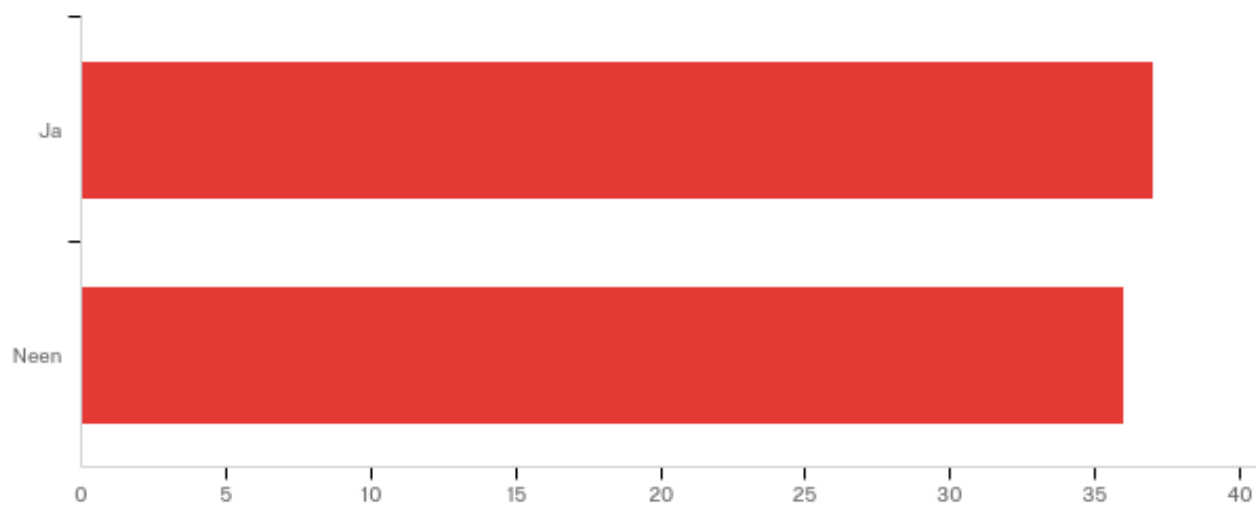

#	Antwoord	%	Aantal
1	Heel bereid: ik wens deel uit te maken van een Stuurgroep.	11.54%	9
2	Bereid: ik wens regelmatig betrokken te worden bij de voortgang.	33.33%	26
3	Neutraal: doe maar; ik zie het wel komen.	32.05%	25
4	Neen, bedankt: daar heb ik geen tijd voor.	23.08%	18
	Totaal	100%	78

Conclusie:

Opnieuw stellen we hier een grote betrokkenheid van de brede stripsector vast. Meer dan een derde geeft aan op de een of andere manier een actieve rol in de coördinatie te willen spelen. Men is dus nieuwsgierig, en tevens bereid om hierin tijd en energie te investeren. 11% wil zelfs deel uitmaken van een stuurgroep.

Q17 - Heeft u suggesties hoe de brede stripsector best kan gepromoot worden?

#	Antwoord	%	Aantal
1	Ja	50.68%	37
2	Neen	49.32%	36
	Totaal	100%	73

Q23 - Welke suggesties heeft u ter promotie van de stripsector?

Welke suggesties heeft u ter promotie van de stripsector?

Uitgeverijen (groot en klein) moeten samen zitten voor dit evenement. Ze moeten dit zien in eerste plaats als promotie voor de hele sector en ten tweede als promotie voor hun eigen fonds. Stripauteurs, -uitgeverijen, -verdelers, -handelaars, -lezers en -enthousiasten moeten samen de handen in elkaar slaan om er iets groots van te maken. En ik denk op termijn bijna echt Angoulême-groot. Alle soorten strips moeten vertegenwoordigd zijn. Er moet verder gedacht worden dan de klassieke beurs en expo's. Die moeten er natuurlijk zijn, maar daarnaast is het belangrijk dat er veel activiteiten zijn, animatie, filmvoorstellingen, games, cosplay, speurtochten, een parade, ... Kijk naar wat er op FACTS gebeurt, dat is geen beurs, dat is een evenement. Strips moeten een feest zijn en dat moet duidelijk te zien zijn. Strips zijn fantastisch, er gaan werelden open als je een blad omslaat. Die energie moet je kunnen vertalen naar een evenement dat even sprankelend is. Stripbeurzen zijn over het algemeen verschrikkelijk, waardoor strips een ouwbollig en bestoft imago krijgen. Er moet meer leven in de brouwerij. Belangrijkste woorden: evenement, feest.

Belang om ook de 'gekende media' in te schakelen, en het evenement (en belang ervan) bij een groot publiek kenbaar te maken.

Een duidelijke, overkoepelende website: laagdrempelig in het gebruik. Stripspecialzaak.be is een mooi voorbeeld, zeker als in het najaar de nieuwe site wordt gelanceerd. Wedstrijden (vooral rond de 'andere' strip) kunnen een meerwaarde betekenen. Ondersteuning van de stripspecialzaken. De meeste doen nog altijd de moeite om een groot aanbod in hun winkel uit te stallen, maar kunnen niet op tegen de hegemonie van Standaard boekhandel, waar de strip tamelijk stiefmoederlijk behandeld wordt.

Samen met uitgeverijen en Comics Station Antwerp

vooral de diversiteit van het aanbod beklemtonen (voor verschillende leeftijden, verschillende interesses...) niet ophangen aan één figuur

Werken met cross-overs naar andere media zodat het niet louter een strippubliek bereikt. Zie <http://www.crosscomix.nl/> (en de Grensgebied-rubriek op Pulp deLuxe)

Verleid het Vlaamse Parlement om op de plenaire zitting op de donderdag voor de dag van de strip elk een ander masker te dragen van bekende Vlaamse stripfiguren, bij loting. Ambitieuze, maar haalbaar.

T-shirts, naaktrennerij over voetbalvelden, rondritten van karakters; bijvoorbeeld een Batman naast u aan het rood licht of een tante Sidonia aan het loket, de mogelijkheden zijn onuitputtelijk.

Niks dat binnen dit bestek past

Benader stripauteurs meer als schrijvers, en zet hen in de schijnwerpers. En stop met over stripfiguren te praten alsof het levende wezens zijn. Dat leidt er enkel toe dat de uitgeverijen aan het woord blijven, en de stripmakers in de schaduw blijven en vervangbaar zijn. pas als een Charel Cambré of Kim Duchateau even serieus genomen wordt als een Pieter Aspe of Tom Lanoye, zal het stripmedium hier echt groeien. Als het publiek de stripmakers kent en volgt, verplicht dat de uitgeverijen de auteurs serieuzer te nemen, waardevoller, en kunnen de auteurs integere, artistiekere keuzes gaan maken. Als we maar over sus en wis, kuifje, enz, blijven kletsen, worden over een paar jaar alle "vlaamse" strips door onderbetaalde spanjaarden gemaakt. geen grap.. de opzet van een dergelijke 'dag van de strip' is denk ik een grote stap in de promotie van de stripsector.

Evenementen zoals Dag van de Strip :-)

Een hoogdag past in een katholiek land perfect! (grapje). Maar welgemeend geloof ik dat het een verhoogde aandacht en vitalisering zou zijn voor een sector die zeker in het Nederlandstalig deel van België inderdaad langzaam tot het 'Erfgoed' gaan behoren. Vraag is of het niet ook ingepast kan worden als apotheose in een structureel beleid. Men mag massaal tegen Trump zijn (zeer zeker), maar onmiskenbaar feit is wel dat het Belgische stripwonder uit de jaren '50 en '60 van vorige eeuw, in griezelige mate het resultaat is van het amper 5 jaar afsluiten van de internationale markt. Als het FVL dit ondersteunen van een 'hoogdag' ondersteunt, moet toch erg worden nagedacht over de 'doelstelling': 1. gaat het om het fêteren van een verdwijnende glorie, gaat het om het versterken van de bestaande bestseller-consensus (F.C. De Kampioenen, Jommeke, De Kiekeboe's, ...). Vgl. Strip Middelkerke: dit jaar Jommeke, dat jaar Sus & Wis, ... 2. gaat het over een aanvulling op het bestaande subsidiebeleid waarbij een beperkte elite (Pieter De poortere, Brecht Evens, Judith Vanistendael, Nix ...) (* zie nota: onderaan) een 'creatieplatform' wordt aangeboden om origineel auteurswerk te realiseren, dat een nichemarkt tot stand brengt die eigenlijk niets, maar dan ook werkelijk niets te zien heeft met de Vlaamse, of zelfs de Europese, Japanse of Amerikaanse, stripcultuur. 3. ... of kan er gedacht worden aan een structureel beleid waarvan zo'n dag dan het toonmoment kan zijn. Misschien moet het FVL eerder eens onderzoeken naar het stimuleringsbeleid rond creatieve beroepen dat Frankrijk zo succesvol hanteert of rond het slimme auteurs- en naburige rechten beleid van de Nederlandse overheid. Dat lijken mogelijke pistes om – zonder de isolationistische retoriek à la Trump – werkelijk het fundament van de stripsector te stimuleren. Namelijk het stimuleren van de reeksenproductie en 'studio'-werking, nl. subsidies geven voor het opzetten van een reeks strips of tenminste de publicatiefrequentie opdrijven door auteurs te stimuleren in studio's te werken. Waarom bijvoorbeeld niet gaan samenzitten met Toerisme Vlaanderen, om rond de thema's Vakmanschap en Vlaamse meesters niet de producten van onze literaire sector op te nemen? Waarom niet een uitgavebeleid provoceren waarbij de Nederlandstalige literatuurklassiekers stuk voor stuk verstript worden. En dan in een verschijningsratio van elke maand of 2 maand een nieuwe publicatie, zodat het publiek opnieuw zoals in de Vandersteen-dagen het verzameleffect laat herleven die eigen is aan het stripverhaal (vraagzijde) enerzijds en anderzijds een studio of collectieve werking wordt gestimuleerd die het perfide effect versterkt van georganiseerde concurrentie tussen gesubsidieerde auteurs onderling en nog meer tussen gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde auteurs aan de aanbodzijde. Maar, om kort te zijn: een jaarlijkse feestdag zoals Erfgoeddag is een goed idee als het gaat over het fêteren van een uitdovende sector, een jaarlijkse feestdag is een slecht idee als het een surplus is op de pseudorealiteit van de gesubsidieerde nichemarkt, een jaarlijkse feestdag is een uitstekend idee als het de climax zou betekenen van een integraal en geïntegreerd stripliteratuurbeleid (diametraal tegenover het huidige), waarbij slimme stimuleringsmaatregelen in overeenstemming worden gebracht met de aard en de noden van de sector. > Nu doorgaans freelancewerk met hoge lange-termijninvesteringsnoodzaak (inkomst zelfstandigenstatuut, fiscale voorafbetalingen per kwartaal) en met een afzetmarkt van 126 striphandels in Nederlandstalig gebied, aangevuld met handels (o.a. ketens als 10 Fnac en 140 Standaard-boekhandels, warenhuizen, resterende krantenwinkels, ...) met geschatte tijd in de rekken van 1 tot 6 maanden. Eigenlijk zou elke subsidie voor een strippublicatie rekening moeten houden met een businessmodel dat op deze fiscale en economische realiteit inspeelt. D.i. een voorkeur voor werkplannen voor reeksen waarbij de verschijningsfrequentie hoger ligt (en dus subsidie kan gespreid worden over een 'studio' of groep stripreeksenmakers. Daaraan kan dan een jaarlijkse soort feestdag worden aan verbonden waarbij bijvoorbeeld de Bronzen Ademhar wordt uitgereikt, enzo.

door dit per subgenre te doen - dé stripsector is niet te promoten, zoals hét boek niet te promoten is focussen is belangrijk

Zeker de handen in elkaar slaan. Zoals bijvoorbeeld een samenwerking met de jongere "strip/comic" festivals en musea's. Zoals onder meer Grafixx of het nieuwe Mima museum die erg mee zijn met de nieuwe opkomende 'scene' in de stripwereld.

Omdat bij vele mensen het strip lezen gestopt is, bij familiereeksen zoals Suske en Wiske, Kiekeboe, Jommeke enz.... waarom geen goedkoop (kwaliteitsvol) gazettenpapier) dik stripboek (zoals de vakantiestripboeken van Standaard Uitgeverij), met daarin diverse previews van diverse uitgeverijen (van Ballon tot en met Bries). Zodat mensen, diverse soorten strips kunnen ontdekken!

Goeie marketing/communicatie! Één duidelijke instantie die zich opwerpt als de referentie. Dus als het over strips gaat belt vtm die instantie.

wat ik belangrijk vind is dat de grote uitgeverijen meer gestimuleerd zouden moeten worden om nieuwe strips een kans te geven. Dit zou kunnen in verschillende vormen, bijvoorbeeld door een tijdschrift, al dan niet on-line. Belangrijk daarbij is een grote/ brede doelgroep te bereiken. Bestaande commerciële succesreeksen zouden als kapstok/trekpleister gebruikt kunnen worden.

- Een grotere aanwezigheid in de geschreven pers, op radio en tv en op sociale media. - Gecoördineerde acties met bibliotheken - Aanwezigheid in het leesprogramma van lagere en middelbare scholen - Samenwerkingen met de bedrijfssector kan leiden tot promotie van de beeldcultuur in het algemeen

betere samenwerking tussen verschillende genres meer zichtbare aanwezigheid in de boekhandel meer initiatieven en publicaties in de reguliere pers meer cross-over met andere genres - muziek, comedy, dans, theater, literatuur, ...

Documentaire makers warm maken voor het vak. Er zijn enkele tekenaars die volgens mij zeer interessant zijn om in beeld te brengen, bv. Henk Kuijpers, enkele ateliers in BXL waar jonge tekenaars bij elkaar zitten. Zij laten zich inspireren door boeken, films, andere strips, etc.. altijd boeiend om die achtergrond te kennen. En eindelijk af van het oppervlakkige interview met de dodelijke vraag : tekende u al vanaf u klein was? RRRR

De vergelijking met Saint Amour heeft ook met hun aanpak te maken. Anderzijds is online promotie uiteraard ideaal voor de strip maar daar ben ik zelf te weinig in thuis.

Comics Station Antwerp als een van de nieuwe initiatieven rond de Belgische strip als kapstok gebruiken.

Strips worden te vaak gezien als een genre en niet als een medium. Net zoals in het film medium kent strips alle verschillende genres. Het grote publiek denkt echter vooral dat strips voor kinderen zijn (Suske & Wiske, De Kiekeboes, etc...) of, aan strips als Thorgal of XIII. (entertainend en gericht op actie.) Dat heeft voor een groot deel te maken met zichtbaarheid. In krantenwinkels en supermarkten vind je enkel dit soort strips. Het is uiteraard zeer moeilijk haalbaar om andere genres, zoals de graphic novel, in de supermarktrekken te krijgen, maar het is wel haalbaar om het publiek van hun bestaan op de hoogte te brengen.

Wat een verschrikkelijke vraag. Het is erg belangrijk om een goede aandacht te krijgen van de pers. Het is een evenement over mensen die van verhalen vertellen hun beroep hebben gemaakt, het verbaast steeds me dat ik zo weinig in de pers hierover terugvind. De inhoud staat voor mij centraal: een ontmoeting tussen een zo groot mogelijk aantal uitgevers, tekenaars, drukkers, recensenten, enz... Het zijn voornamelijk al grote, vrij hechte groepen, die makkelijk samen te brengen zijn. Ze willen allemaal wel een centje verdienen, dus uitgevers zullen sowieso om een stand vragen. Ik heb best nog wel een bulletlist die ik eens wil aflopen, maar dat gaat makkelijker als we elkaar zouden ontmoeten.

Raakvlakken met andere domeinen en zich niet alleen richten tot de stripliefhebbers.

Focus allereerst op de bij het grote publiek reeds bekende strips, gebruik deze om volk aan te trekken en wijs hen er dan op dat er ook nog vele andere strips bestaan: voor elk wat wils.

De al eerder genoemde aandacht voor diversiteit, die onder andere bereikt moet worden door een ondervertegenwoordiging van de bekendste strips in het programma. Alleen op die manier zullen mensen iets oppikken.

Ik zou het nogal breed en historisch aanpakken, vanaf Oktaaf Keuninck via Tardi tot nu...

Bruggen bouwen met andere sectoren: onderwijs, theater, kunstencentra, etc. Accent leggen op internationale uitstraling van Belgische (Vlaamse) strip Mediapartnerships aangaan (cfr. Boekenbeurs vorig jaar) rond evenementen Organiseren van "sterke momenten" rond strip (vb. Dag van de Strip!)

De mainstream strip hoeft niet gepromoot te worden, ze draagt al genoeg bij tot de negatieve imago van het medium. Wat nu wordt omschreven als de 'alternatieve' of 'artistieke' strip moet op de voorgrond geplaatst. Dit werk sluit veel beter aan tot wat een hedendaagse mens van cultuur verwacht. Televisie en populaire romans kunnen met een gedurfde inhoud een groot publiek aantrekken, dat zou met strips ook moeten kunnen. We moeten de aandacht te richten op werk met een moderne vorm en inhoud, wat nu in de marge gebeurt, heeft potentieel een veel grotere appeal dan de zoveelste Sus en Wis reboot.

De strip zou hier in Vlaanderen van zijn imago "redelijk achterlijk entertainment voor en door debielen" af moeten. Velen hebben lippendienst verleend aan dit nobele streven maar na vele jaren gefröbel in de marge van de strip zie ik slechts negatieve gevolgen. Het publiek is kleiner geworden en heeft totaal geen enkel benul van wat de professionele stripwereld inhoudt. Daar zou wat verandering mogen in komen. Het respect voor de stripauteurs is volledig verdwenen.

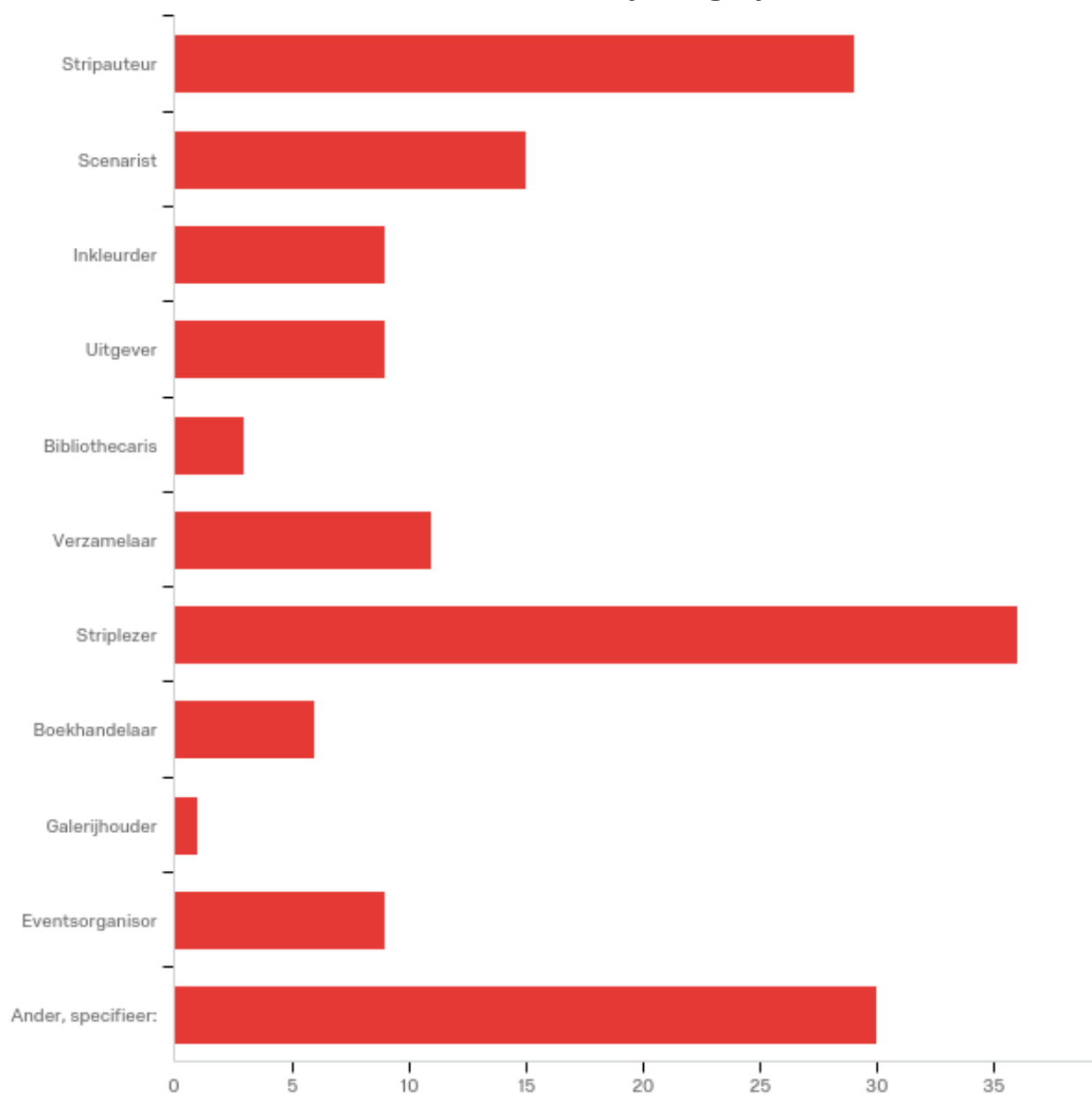
Vermits de gemiddelde Vlaming heel de week uren doorbrengt voor zijn aquarium(lees TV):...TV-PROMO!!!

Ik (als deeltijds bibliotheekmedewerker) denk dat de bibliotheken een rol kunnen spelen door die dag hun stripcollectie in de kijker te zetten. Ik denk dat ook het onderwijs een grote rol kan spelen. En ik zou de kranten die dag vol stripreportages zetten.

Conclusie:

Blijkbaar zijn er wel wat suggesties om 'de strip' meer te promoten. We hebben ze hierboven allemaal hernomen. In de concrete uitwerking van de 'Dag van de Strip' kunnen een aantal van deze ideeën hernomen worden.

Q18 - Wie bent u? ►Meerdere antwoorden zijn mogelijk

#	Antwoord	%	Aantal
1	Stripauteur	18.35%	29
2	Scenarist	9.49%	15
3	Inkleurder	5.70%	9
4	Uitgever	5.70%	9
5	Bibliothecharis	1.90%	3
6	Verzamelaar	6.96%	11
7	Striplezer	22.78%	36

8	Boekhandelaar	3.80%	6
9	Galerijhouder	0.63%	1
10	Eventsorganisator	5.70%	9
11	Ander, specificeer:	18.99%	30
	Totaal	100%	158

Ander, specificeer:

Ander, specificeer:

Medewerker stripspecialzaak.be (interviews, recensies ...) + leraar met hart voor strips

criticus, tijdschriftredacteur, fictieauteur

Archief

Sales & Marketing Comics Station Antwerp

The Cartoonist

Cultuurvereniging

Docent

Redacteur

Onderzoeker

redacteur van multidisciplinair tijdschrift (rekto:verso)

Een stripauteur in spe.

Journalist-columnist-Onregelmatig medewerker aan vorige Stripgids-Mediamens

actief in brugge (culturele raad, cultuurcentrum, cactusmuziekcentrum,...)

Stripjournalist

ik schrijf over strips (niet professioneel).

Archiefbeheerder

Boekenmarktobservator

Illustrator

Stripindexist – Strippromotor

Stripindexist; strippromotor

Naast striplezer,interview ik ook diverse stripauteurs (voor al franstalige).

Groothandel

eigenaar Comics station antwerp

Voorzitter VOS Stripgilde, journalist

Stripmuseum

Museummedewerker

Redacteur en PR

Stripkritikus

Brandweerman

Conclusie:

Afgaande op de profielen menen we te kunnen stellen dat de enquête is ingevuld door een representatief staal van de stripsector.

Q19 - Heeft u nog suggesties, opmerkingen of ideeën in verband met de 'Dag van de Strip'? Zo ja, geef ze hieronder beknopt weer.

Heeft u nog suggesties, opmerkingen of ideeën in verband met de 'Dag van de...

Grootse aanpak, de volledige sector moet mee op de kar springen. Weg met hokjesdenken. De stripsector moet verder professionaliseren en dit zou een goeie stap kunnen zijn. België, Vlaanderen als één van de grootnaties van, de strip op de kaart zetten.

I k wens u oprecht alle succes toe met het initiatief!!

Samenwerking met stripuitgevers prospecteren.

Een mooie mix tussen mainstream en alternatieve strip lijkt me noodzakelijk. Jeugd moet zeker betrokken worden. Via onderwijs kan er veel gepromoot worden. Duidelijk overkoepelend opzet met ruimte voor lokale initiatieven Bibliotheken betrekken

"Dag van de strip" klinkt zo euh breed. Wat is dat dan, alle strips bijeen of door elkaar, van Jommeke of Kiekeboe tot Finse underground of zo? Is dat de grootste gemeenschappelijke deler, verhalen die getekend zijn, terwijl sommige strips misschien veel meer verwant zijn met themaparken of televisie, terwijl andere dan weer beter gelinkt worden aan experimentele muziek of (schilder)kunst of dergelijke.

parcour door de stad , van strip atelier naar strip atelier (met fiets of stripbus) terplaatse is gesprek met de strip auteur mogelijkheid om de tekenaar aan het werk te zien drankje wordt aangeboden (stripgerelateerd) in de stad op een centraal plein : een wafelbak kraam (ala nero) , een

Ik vind het tof dat mijn mening wordt gevraagd. Ik moet hierbij wel vermelden dat ik de perscartoon promoot en heel weinig kennis heb van de strip. Wanneer zo'n Dag zou georganiseerd worden, zou ik het dus appreciëren mocht de perscartoon ook een plaatsje krijgen.

mijn beste idee heb ik al weggegeven

Veel achtergrond info trachten over te brengen, zodat de bezoeker de figuren leert kennen.

Naar analogie met erfgoeddag, architectuurdag e.d. kan het publiek een blik achter de schermen krijgen van tekenateliers, uitgeverijen, collectioneurs...

Ik heb het denk ik àllemaal wel gezegd. Wat het ook wordt: veel succes met dit initiatief.

- Probeer zeker ook buitenlandse auteurs te verbinden aan het evenement. Dit kan ervoor helpen zorgen dat het evenement boven het maaiveld aan stripfestivalletjes uitsteekt. Zeker auteurs die niet zo vaak in Vlaanderen komen zorgen voor extra uitstraling. - Crossovers en kruisbestuivingen zijn fijn, maar laat de strip zelf centraal blijven staan. - Eventueel 24h comics verbinden aan Dag van de Strip. tijdens de dag worden dan live strips getekend in heel Vlaanderen. Of eventueel zoals in Angoulême dat er een heel tijdschrift gemaakt en verkocht wordt tijdens de dag (via riso-print of andere druktechniek). - lokaties aan styrips verbinden // bv. een tentoonstelling met pagina's uit Kasteel van Beersel in dat kasteel ... - een brochure zoals Erfgoeddag, maar dan deels ook wat korte verhalen van jonge auteurs erin en die dan breed op alle plekken verspreiden. Dit kan de jonge auteurs wat extra zichtbaarheid geven ...

jaarlijks focussen op een deelthema en zo gespreid over 5 à 6 jaren terug te laten keren - onder een overkoepelend label

cfr Free Comic Book Day

Ik bereid momenteel een benefietlezing voor rond 'strips en kanker' onder de titel 'Strips, angst en schoonheid. Van Gasthuisberg tot Compostela' in verband met een project van Prof Swinnen (oncologie KU Leuven) die deze zomer van Leuven naar Compostela loopt om fondsen in te zamelen voor het Leuvens Kankerinstituut. Ook mijn lezing is bedoeld als een vorm van sponsoring. Misschien kan dit onderwerp (desgevallend in een aangepaste vorm) ook een rol spelen op de 'Dag van de strip'? (in Leuven zelf of op een andere plaats.) Eventueel op een aangepaste locatie... Nadat Stripgids alle informatie heeft verwerkt, zal wel blijken of daarvoor ook plaats is.

Ik bereid momenteel een benefietlezing voor rond 'strips en kanker' onder de titel 'Strips, angst en schoonheid. Van Gasthuisberg tot Compostela' in het kader van een project van Prof Swinnen loopt deze zomer van Leuven naar Compostela (2400 km in 32 dagen) om fondsen in te zamelen voor het Leuvens Kankerinstituut. Ook mijn lezing is bedoeld als een vorm van sponsoring. Misschien kan dit onderwerp (desgevallend in een aangepaste vorm) ook een rol spelen op de 'Dag van de strip'? (in Leuven zelf of op een andere plaats.) Eventueel op een aangepaste locatie... Nadat Stripgids alle informatie heeft verwerkt, zal wel blijken of daarvoor ook plaats is.

Zorg voor de nodige aandacht, en een GROOTS lokmiddel dat de mensen nieuwsgierig zijn en gewoon MOETEN afkomen naar de Dag van de Strip!!!

Uitkijken dat de kwaliteit hoog blijft. Een groot evenement over heel Vlaanderen, is heel ambitieus. Als we niet zeker zijn dat er voldoende en voldoende kwalitatieve evenementen kunnen worden aangeboden, hoeft het niet. Nog iets: organiseer zeker een grote wedstrijd om nieuw talent op te snorren. Neem een goed reclamebureau onder de arm en zet in op partnerships met media, want media is duur.

Wellicht wel, maar daar moet ik dan eerst nog eens over nadenken.

De 'Dag van de Strip' mag niet elitair zijn maar eveneens niet louter commercieel. Er moet inhoudelijk over gewaakt worden dat strip in al zijn aspecten aan bod komt. Qua communicatie/promotie en organisatie zou moet blijken dat er een duidelijke en onderbouwde visie is. Of om het anders uit te drukken : er moet vermeden worden dat het een allegaartje aan losse initiatieven wordt die amateuristisch zijn opgezet en knullig gecommuniceerd.

Antwerpen lijkt me een ideale plek om een groter event neer te zetten

uitstekende enquête!

Goeie expo's waarbij het hele stripveld aan bod komt zijn belangrijk om bezoekers te lokken. Niet per genre opgebouwd, maar eerder thematisch/inhoudelijk. Zo zou Jommeke naast Olivier Schrauwen kunnen hangen aan de muur, als het plaatje klopt.

Het thema zou uiteraard een titel van een bekende strip kunnen zijn..;

Jonge stripauteurs in de kijker zetten en een brug slaan naar de gevestigde waarden

Niet echt. Veel succes ermee. Het is een van de betere ideeën die ik in bijna veertig jaar in de stripwereld ben tegengekomen.

Betrek ook voldoende scholen...de jeugd is de toekomst!! Publiciteit in trein-en busstations.

Maak van de METRO één grote strip en deel die uit aan alle pendelaars. Laat de mensen als stripfiguur verkleed de straat op gaan en naar het werk/school

kunstwerkt is goed bezig met drawing days, qua sfeer en aanwezigheid in het straatbeeld

succes!

5. CONCLUSIES

Hierbij onze voornaamste bevindingen:

1. Er is een grote bereidheid en interesse van de stripsector in de participatie aan een 'Dag van de Strip'.
2. Hoe die er concreet moet gaan uitzien, staat nog niet helemaal vast. Er moeten nog verder overleg en onderzoek gebeuren naar een aantal strategische en operationele aspecten. Zoals:
 - Het format (betalend/gratis/een mengvorm)
 - Werken met een thema
 - De precieze timing (een dag in het voor- of najaar, weekend)
 - De inhoudelijke voorbereidingen
 - De doelstellingen
 - De samenstelling van een Stuurgroep.
3. Essentieel is de mate waarin de stripsector ruimte krijgt om te werken aan zijn visibiliteit, en formats waarbij er op projectmatige manier kan worden samengewerkt.
4. Het co-eigenaarschap is eveneens een essentiële voorwaarde. De uitrol van het evenement moet zoveel mogelijk bottom-up gebeuren.
5. De invulling moet zowel creatief als erg breed gebeuren. Dat wil zeggen dat er niet alleen stripmakers of uitgeverijen zullen worden uitgenodigd om mee te doen. Er is met andere woorden ook ruimte voor erfgoedspelers, bibliotheken, theater- en film, dans, wandelingen en fietstochten.
6. De cruciale factor voor slagen of falen is de mate waarop het evenement erin zal slagen om breed te mobiliseren, en daaraan een onweerstaanbare propositie te koppelen. 'Meedoen aan de Dag van de Strip levert je als deelnemer... op.' Nieuwe klanten, een vernieuwd netwerk, goesting, nieuwe ideeën, dynamiek.

6. STAPPENPLAN EN BUDGETPROJECTIE

Dit stappenplan is grotendeels gemodelleerd op twee bronnen; enerzijds de ervaring met Erfgoeddag (en vergelijkbare grote evenementen), en anderzijds de voornaamste bevindingen uit dit onderzoek.

1. De communicatie van de resultaten van dit onderzoek

Het is duidelijk dat er door dit onderzoek bepaalde verwachtingen binnen de stripsector zijn geschapen. Welk gevolg er ook aan wordt gegeven, het is essentieel dat er goed (als in 'helder' en 'ondubbelzinnig') en proactief over wordt gecommuniceerd. Al is Strip Turnhout in deze de initiatiefnemer, we willen heel graag dat elke stap in het proces transparant wordt gecommuniceerd.

2. De opstart van een Stuurgroep

Eens er duidelijkheid is over de middelen en het evenement kan worden voorbereid (zie verder, voor de budgetprojectie), is de opstart van een Stuurgroep de volgende stap. De bedoeling hiervan is om met een representatieve 'coalition of the willing' de koers en het opzet van het evenement verder te bepalen. Dit gebeurt best onder voorzitterschap van een (bij voorkeur charismatische) en beslagen voorzitter (m/v) die een groot netwerk heeft. Er moet ook gedacht worden aan organisaties, instellingen en individuen die ietsje verder staan van de stripsector, zoals vertegenwoordigers van de VVSG, Toerisme Vlaanderen, Publiq, Creatief Schrijven, CICEB, het Vlaams-Nederlands huis deBuren, het Frans Masereelcentrum, FARO, Herita, enz.

Het voordeel van zo'n stuurgroep is dat er verder draagvlak wordt gecreëerd.

Verder moet ook bepaald worden welke taken of bevoegdheden dit orgaan krijgt. Het lijkt ons aangewezen dat deze eerder van adviserende en evaluerende aard zijn. Deze groep moet zich ook uitspreken over de doelstellingen van het evenement.⁹ De operationele kant van het evenement moet worden uitgevoerd door een task force, of een coördinatieceel.

3. Het verder bepalen van een project management plan. Hiertoe zijn de volgende onderdelen noodzakelijk:

- Het bepalen van een logo voor het evenement, net als een bredere B2B-communicatiecampagne (naar de sector dus) en een B2B-campagne.
- Het inhoudelijk verder invullen van het gekozen thema, aan de hand van een projectwebsite (met een procedure, handleiding, uitleg over

⁹ Zie bijvoorbeeld voor de doelstellingen van Erfgoeddag in de eerste paragrafen van de Algemene voorwaarden voor deelnemers, https://faro.be/sites/default/files/2017-04/Algemene_voorwaarden_EGD_2017.pdf.

het opzet en de doelstellingen, enz.), een inspiratiebrochure, ontmoetingen enz.

- Het opzetten van een inschrijvingswebsite die ook kan gekoppeld worden aan UiTinVlaanderen.be, en het voorzien van de export van deze gegevens in zowel uitinvlaanderen.be, agenda.be als andere online agenda's.
- Het vullen van een CRM met contactgegevens van in strips en beeldcultuur geïnteresseerde contacten.
- Het opzetten van mediapartnerships, met minstens één print (krant, tijdschrift), radio- en tvkanaal. Dit kan enkel op basis van een duidelijke propositie, en het engagement van een groot aantal stakeholders. En dat kan dan weer, menen we, met zekerheid, van zodra er duidelijkheid is over de middelen. Een voorwaardelijk voorstel – “we doen dit als er budget is” - is geen goed idee.
- Het stroomlijnen van een persstrategie, waarbij de aanzet wordt gegeven op ‘nationaal’ vlak, en lokaal en regionaal complementair wordt gecommuniceerd.
- Het monitoren van de voortgang van de voorbereidingen.
- De communicatie verzekeren vlak voor en tijdens het evenement.
- De evaluatie en de communicatie van die evaluatie.
- De aansluiting zoeken met vergelijkbare evenementen.
- Enzovoort.

4. Wat moet dat kosten?

- Qua benchmark kijken we naar zowel FARO, als Herita, waar er op de publieksevenementen 2 VTE's op universitair niveau zijn.
Kostprijs per jaar: 100.000 euro.
- B2B-campagne: huisstijl, campagnebeeld, (nieuwe) website, inspiratiebrochure, CRM-systeem, inschrijvingssysteem: 35.000 euro
- B2C-campagne: affichage, flyering, distributie, socials, promotiefilm en radiospot, reportages, vormgeving, druk en distributie
programmabrochure: 65.000 euro
- **KOST : 200.000 euro.**
- **INKOMSTEN:** eigen inbreng: 60.000 euro (Culturele BAN's VRT) en verkoop advertenties.

7. DANK U!

Iedereen die aan dit onderzoek heeft bijgedragen: respondenten en iedereen die de gesprekken vooraf heeft mee gevoerd.

Het Vlaams Fonds voor de Letteren, om een budget ter beschikking te stellen om dit onderzoek op te zetten.

Karl Vanden Broeck en Bart Wuyts, resp. bestuurder en voorzitter van de Raad van Bestuur van Strip Turnhout vzw, voor hun steun.

Dr. Alexander Vander Stichele, voor de begeleiding bij de formulering van de vragen en de input in Qualtrics.

Prof. dr. Olga Van Oost, voor haar advies.

8. BIJLAGEN

Bijlage 1 | Opiniebijdrage in *De Morgen*

<https://www.demorgen.be/opinie/geen-reden-tot-strip-feesten-bc2ff427>

Geen reden tot (strip)feesten

01-09-17, 06.00u - Roel Daenen

[Lees later](#)

Roel Daenen is coördinator communicatie, pers en partnerships bij FARO, het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed. Hij is ook hoofdredacteur van Stripgids. In juni 2014 publiceerde hij in *faro*. Tijdschrift over cultureel erfgoed en Stripgids 'De Schitterende Schatkamer', een uitgebreide analyse van de problematiek van het striperfgoed.

[1 Roel Daenen © rv](#)

Vanaf 1 september 2017 is de buurt van het Brusselse Warandepark drie dagen lang het toneel van het Stripfeest/Fête de la B.D. Ondanks de bonte waaier aan activiteiten is er weinig reden tot feesten. De toekomst van de Vlaamse (Belgische) strip en het striperfgoed zien er weinig rooskleurig uit.

Het Stripfeest vindt plaats voor de achtste keer met op de affiche: tentoonstellingen, films, conferenties, workshops, een ritje met oldtimers, signeersessies, een resem verkoopstanden, een reuzeballonnenoptocht en, naar aanleiding van de 60e verjaardag van Guust Flater, een concert met de enige echte flaterfoon. Bovendien is er voor het eerst een rijkelijke prijzenpot van 100.000 euro, die middels verschillende 'Atomiumprijzen' wordt verdeeld onder verschillende auteurs en albums. En het publiek lust dit evenement. Vorig jaar telde organisator Visit Brussels zo'n 100.000 jonge en minder jonge kijk- en leeslustigen die vrolijk kwamen meefeesten. Tot daar het goede nieuws. Want meer aandacht voor het medium strips en voor de mensen die ze met liefde en volharding maken, daar kan toch niemand iets op tegen hebben?

Als er geld is voor een grootschalig toeristisch evenement, waarom dan niet voor de stripmakers zelf?

Visit Brussels heeft 'strips' als een van de grote speerpunten van zijn citymarketingstrategie gekozen. En dat is een slimme keuze, die de toeristische dienst van het Brussels

Hoofdstedelijk Gewest de drie voorbije decennia steeds efficiënter heeft ingekleed, met heel concrete initiatieven. In 1989 opende het Stripmuseum / Belgisch Stripcentrum de deuren en de eerste stripmuren verschenen vier jaar later in het straatbeeld. Er verschenen strips over Brussel, stripwandelingen, evenementen. Heel even bestond er ook een tweede museum, het Jijé Museum, genoemd naar een van de founding fathers van de wereldberoemde school van Marcinelle nabij Charleroi, van waaruit o.a. Morris (Lucky Luke), Franquin (Guust Flater, Robbedoes enz.) en Peyo (De Smurfen) de wereld veroverden. En oh ja, laat ons de saga's rond het Hergé Museum en het Marc Sleen Museum niet vergeten – maar dat is een ander verhaal.

Waar knelt dan het schoentje, ondanks deze dynamiek? Om te beginnen: het zwaartepunt van al deze acties spitst zich toe op de internationale toppers van de Gouden Tijd van de Franco-Belgische school. Wat weinigen weten is dat onze hoofdstad een echte (internationale) stripmagneet is, die tekenaars, scenaristen, ambachtelijke drukkers en grafici allerhande aantrekt; mede dankzij de uitstekende opleidingen die men hier kan volgen en de internationale vibe van Brussel. Mensen die grotendeels onder de radar blijven van de uitgeverijen, die vandaag elk commercieel risico schuwen. En die dus voor hun inkomen genoodzaakt zijn om jobs te combineren à l'américaine. Kortom: weinig zichtbaarheid en de kans om 'door te breken' is zo goed als nihil. Als er geld is voor een grootschalig toeristisch evenement, waarom dan niet voor de stripmakers zelf?

Over geld gesproken. Een van de inkomstbronnen voor (vooral bekende, succesvolle) stripmakers is de verkoop van het originele materiaal. De voorbije jaren is de markt voor (met name ouder) tekenwerk oververhit geraakt. Een teken aan de wand is de opkomst van verschillende galleries in Brussel (met bijhuizen in Parijs, of vice versa), die allerlei soorten oud en minder oud papier aan de man brengen. Een originele plaat uit een album, een haastig getekende krabbeltje-met-opdrachtje, een gehandtekend voorwerp: u vraagt, wij verkopen. Wat maakt dat het erfgoed van de strip (originele platen, drukken en ook andere archivalia) opgejaagd wild is. Het Belgisch Stripcentrum (een privéinstelling) heeft naar eigen zeggen niet de middelen om aan te kopen, en heeft zijn beleid van langdurige bruiklenen door tekenaars stilletjes op een laag pitje gedraaid. Bruiklenen, wegens geen geld, weetuwel. Het faillissement van het (eind vorig jaar) geopende Strips!-museum van Rotterdam (waarbij de curatoren alle originele platen in bruikleen ten gelde wilden maken om de putten te vullen!) zal er ongetwijfeld toe leiden dat verzamelaars niet snel geneigd zullen zijn om hun platen nog uit te lenen.

Is er een oplossing? Op korte termijn niet, nee. Maar de diverse overheden (Vlaanderen, Wallonië en ook het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moeten zich (liefst samen) bezinnen over de mogelijke ambities voor een stripbeleid die naam waardig, en dat oog heeft voor verleden, heden én toekomst. Dat zou pas een reden om te feesten zijn.

- 84 shares

Geachte NAAM,
Beste VOORNAAM,

U heeft het ongetwijfeld in de media gelezen, naar aanleiding van de publicatie van het eerste nummer van de vernieuwde *Stripgids*. Of rechtstreeks van ons gehoord. Of, wat ook kan: u weet het nog niet.

Wat dan? Stripgids werkt aan een nieuw evenement. Het is te zeggen: het *onderzoekt* of er plaats en ruimte is voor zo'n nieuw evenement. Denk niet meteen aan het klassieke festival, zoals dat jarenlang in Turnhout heeft plaatsgevonden. Wel aan een evenement zoals de jaarlijkse Erfgoeddag (www.erfgoeddag.be) of Open Monumentendag (www.openmonumentendag.be), twee evenementen die 'decentraal' georganiseerd worden, in heel Vlaanderen.

Dat betekent dat Stripgids eraan denkt om op één welbepaald, af te spreken moment, een 'Dag van de Strip' (werktitel) te houden. En een waaraan zowel stripmakers (tekenaars, scenaristen, letteraars, inkleurders, uitgevers...) maar ook bibliotheken, boek- en striphandelaars, verzamelaars, musea, archieven, toeristische diensten, docenten, critici en andere experts – kortom werkelijk *iedereen* die van ver of van dichtbij met strips te maken heeft, kunnen meedoen.

Met een waaier aan activiteiten: workshops, lezingen, tentoonstellingen, film- en theatervoorstellingen, boekpublicaties, panelgesprekken, enzovoort enzoverder.

Bovenop die (hopelijk) vele activiteiten, wil *Stripgids* een stevige promotioneel-communicatieve campagne leggen. Met mogelijks een radio- en televisiecampagne, affiches en flyers, zichtbaarheid op de sociale media, enzovoort.

Maar: in plaats van dit op eigen houtje te ontwikkelen en 'zo maar' aan te bieden, willen we eerst uw mening weten.

En die van zoveel mogelijk betrokkenen. We willen weten of u met zo'n evenement als dit geholpen zou zijn, of het een meerwaarde zou kunnen betekenen (of net niet). En als u wel wat voelt voor een gebeuren als de 'Dag van de Strip' (of, positiever gesteld, als u niet kunt wachten tot het er is): wat het dan zoal zou kunnen zijn? En wij zijn niet de enigen die dat willen weten; het is namelijk onze subsidiënt, het Vlaams Fonds voor de Letteren, die ons de opdracht gaf om de behoefte, de wenselijkheid en de haalbaarheid van dit evenement te onderzoeken.

Daarom dus deze enquête. U kunt [hier](#) uw stem laten horen.

Het invullen van deze enquête neemt maar een ogenblik van uw tijd in beslag. En u helpt er ons – en straks mogelijks ook uzelf – enorm mee verder. We zien uw antwoord graag tegen 21 september komen.

Heel hartelijk bedankt, en tot binnenkort,

Roel Daenen

P.S. Stuur u deze mail/enquête gerust door naar collega's, vrienden en kennissen waarvan u meent dat ze hier baat bij hebben?

JOURNALISTEN

1. Peter Moerenhout
2. Kurt Snoekx
3. Kurt Van Eeghem
4. Christophe Verbiest
5. Gert Meesters
6. Geert De Weyer
7. Joris Vergeyle
8. Chantal Pattyn
9. Lukas De Vos
10. Lukas Vanclooster
11. Philippe Capart
12. Walter Pauli
13. Marc Bastijns
14. Jan Bex
15. Stripschrift
16. Chris Bulcaen
17. Sam Degraeve
18. Wim Lockefer
19. Kurt Morrissens
20. Mario Stabel
21. David Steenhuyse
22. Cutting Edge
23. Louis Van Dievel
24. Patrick Van Gompel
25. Mark Cloostermans
26. Rik Van Puymbroeck
27. Wouter Adriaensen
28. Jan Smet
29. Michiel Leen
30. Karl van den Broeck
31. Frederik Hautain

STRIPMAKERS

32. Marc Legendre
33. Judith Vanistendael
34. Marnix Verduyn
35. Phaedra Dehore
36. Simon Spruyt
37. Dirk Stallaert
38. Dennis Mariën
39. Charlotte Dumortier
40. Pieter Fannes
41. Wauter Mannaert
42. Marvano
43. Ken Broeders
44. Ferri

45. Pulp de Luxe
46. Serge Baeken
47. Jan Bosschaert
48. Olivier Schrauwen
49. Charel Cambré
50. Randall Casaer
51. Luc Cromheecke
52. Reinhart Croon
53. Johan De Moor
54. Pieter De Poortere
55. Lectrr
56. Kim
57. Steven Dupré
58. Brecht Evens
59. Stijn Ghisquière
60. Griffo
61. Jeroen Janssen
62. Nathalie Carpentier
63. Michel Kempeneers
64. Willy Linthout
65. Steven Derie
66. Luc Morjaeu
67. Merho
68. Erik Meynen
69. Marec
70. Klaas Storme
71. Steve Michiels
72. Philippe Paquet
73. Kristof Spaey
74. Conz
75. Jean-Pol
76. Jan Van der Veken
77. Jente Van Looven
78. Nanoe Carremans
79. Lukas Verstraete
80. Herr Seele
81. Maarten Van de Wiele
82. Bart Schoofs
83. Gilbert Declercq
84. Tom Houtman

UITGEVERIJEN

85. Toon Horsten
86. Johan de Smedt
87. Alexis Dragonetti
88. Julie Lenders
89. Tom van Aken

- 90. Geert Briers
- 91. Erwin Cavens
- 92. Harold Polis
- 93. Jeroen Overstijns
- 94. Ria van Bries
- 95. Johan Stuyck
- 96. Thierry Van Hasselt

ERFGOEDSECTOR

- 97. Willem Degraeve
- 98. Tine Anthoni
- 99. Dirk Van Duyse
- 100. Leen Van Dijck
- 101. Sam Capiau
- 102. Nationale Bibliotheek
- 103. Bart Stroobants
- 104. Bart De Nil

AANVERWANTE SECTOREN

- 105. Koen Clement
- 106. Staf Pelckmans
- 107. Noël Slangen
- 108. Leen Huet
- 109. Anja Goyens
- 110. Marliene Pille
- 111. Wim Hubrechtsen
- 112. Suky Deprez
- 113. Sylvie Dhaene
- 114. Krist Biebaw
- 115. Caroline Pauwels / Ann Van Bellingen
- 116. Alexander Vander Stichele
- 117. Olga Van Oost
- 118. Sven Gatz
- 119. Guy Vanhengel
- 120. An Moons
- 121. Benoît Crucifix
- 122. Charlotte Pylyser
- 123. Maheen Ahmed
- 124. Pascal Lefèvre
- 125. Jan Baetens
- 126. Koen Daenen
- 127. Ann Jossart
- 128. Bart Pinceel
- 129. Jan Baetens
- 130. Ben Op de Beeck
- 131. Steven Nietvelt
- 132. Silke Geyskens
- 133. Iwein Van de Vyver

- 134. Jan Braeckman
- 135. Jan Cumps
- 136. De drie eindredacteurs van *Stripgids*: Tom, Jasper en Petra
- 137. Leden van Folio
- 138. VOS
- 139. Charles Dierick
- 140. Ilke Froyen
- 141. Lieve Scheers
- 142. Tania Ghyselinck
- 143. Helena Vandersteen
- 144. Gert-Jan Pos
- 145. Joost Pollman
- 146. Geert Cochez
- 147. Nathalie Tilmant

HANDELAARS

- 148. Jan Philips
- 149. Wim van de Put
- 150. Ludovic Bekaert
- 151. Marloes Decloedt

Q2 - Waarom bent u het idee van de 'Dag van de Strip' (zo) sterk genegen?

Waarom bent u het idee van de 'Dag van de Strip' (zo) sterk genegen?

Omdat er geen enkel stripfestival die naam waardig meer is in één van de belangrijkste striplanden en -markten. Dat is een gemis. de strip doet het in ons land (in vergelijking met andere landen) eigenlijk nog tamelijk goed, maar we moeten ervoor zorgen dat er geen verdere achteruitgang is. We moeten de strip meer promoten, er een feest van maken. Er voor zorgen dat nieuwe generaties terug de stripmicrobe te pakken krijgen.

Omdat ik vermoed dat bij zo'n 'Dag' er aspecten van het begrip 'Strip' belicht kunnen worden die anders zelden of nooit aan bod komen.

Free Comic Book Days in de US en heel wat andere landen in de wereld (Frankrijk, Duitsland, en heel even ook Vlaanderen en Nederland) bewijzen al heel wat jaren dat zo'n dag (of weekend) van de strip een groot succes kan zijn. Ik zou zo'n 'Dag van de Strip' dan ook de eerste zaterdag (en zondag?) van mei organiseren zodat het mooi samenvalt met FCBD.

Vlaanderen is een stripregio, met vele bekende striptekenaars als Willy Vandersteen, Morris, Jef Nys, Marc Sleen, Bob De Moor die tot onze literaire canon behoren. Vanuit de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience verzamelen en bewaren we een omvangrijke (Vlaamse) stripcollectie, die we bij gelegenheid ook graag onder de aandacht brengen. Eveneens is één van de Antwerpse stripmuren hier aangebracht.

de strip kan niet genoeg promotie krijgen. nog te vaak wordt het woord strips als iets beschouwd voor kinderen of nerds, terwijl strips eigenlijk kunst zijn.

Het is een onderschat medium dat gerust nog wat meer onder de aandacht mag komen.

De aandacht voor strips (ihb graphic novels) als serieus artistiek medium is recent in opkomst geweest maar die aandacht moet bestendigd worden en er moet serieuze aandacht blijven komen. Met deze speciale dag kan dat hopelijk bereikt worden.

Omdat ik zelf tekenaar ben zou het me sowieso boeien om lezingen bij te wonen van andere, veel ervarener striptekenaars. Of tentoonstellingen van hun werk.

strip is wat België uniek maakt in de wereld werelderfgoed, waar veel te weinig aandacht naar toe gaat

heeft veel potentieel, zowel inhoudelijk, visueel en zeker qua publieksbereik...

Wij hebben zelf een indoor pretpark gebouwd rond de Belgische stripfiguren. Het is een zeer duurzaam product, de figuren gaan over de generaties heen.

Elk event dat de strip promoot is belangrijk en hopelijk krijgt de perscartoon dan ook de nodige aandacht.

ik maak zelf strips

Een platform waar verscheidene takken van de strip aanwezig op zijn en naast elkaar kunnen staan is immer een interessant gegeven.

Ik ben vooral benieuwd naar de concrete uitwerking. Op zich is het een goed idee om op die manier de strip/het beeldverhaal als centraal thema voor één dag te stellen. Dat kan een heel gevarieerd aanbod brengen. Anderzijds zit ik wel met de vraag of de versnippering van de activiteiten over gans Vlaanderen het gewenste effect zal geven. De doorsnee "stripliefhebber" zal het sowieso nog bekijken als een soort van ouderwets stripfestival en voor de locatie met de

bekendste namen kiezen. In het slechtste geval wordt het dan een soort van opbod tussen verschillende locaties. Maar dat zal misschien duidelijker worden als alles wat concreter is. In ieder geval, het lijkt me wel een leuk idee om bijvoorbeeld met alle spelers in Gent samen een soort van parcours te "bouwen" waardoor de bezoeker een bredere kijk heeft op de stripwereld dan uitsluitend de klassieke stripreeksen.

Het lijkt me een goed initiatief om verschillende initiatieven in verschillende plaatsen onder één hoeder samen te brengen. Het zou ook misschien beter plaatsmaken voor de verscheidenheid van de stripcultuur in België. Ik denk in het bijzonder aan sommige assymetrieën qua visibiliteit tussen de actoren van de stripwereld: in tegenstelling tot een festival waar die assymetrieën problematisch worden (en dus het gevoel dat men soms een niche moeten mikken), voel ik dat een Dag van de Strip een grotere visibiliteit zou kunnen schenken aan actoren die anders minder in de schijnwerpers staan.

'Dagen van' zijn vluchtig, maar werken wel naar media en publiek toe, focussen even de aandacht. En was strip niet een van die culturele uitpakkers waar we in België voor bekend staan ver buiten Europa?

Interesse, leren van anderen, ontmoetingen...

Dit medium kan alle steun gebruiken.

Gedurende één dag per jaar de strip in al zijn vormen onder de aandacht brengen, en dat op zoveel mogelijk verschillende locaties, kan drempelverlagend werken en een eye-opener zijn voor een ruim publiek dat meestal slechts een handvol populaire strips kent en het medium daarmee vereenzelvigt.

België en Vlaanderen zijn een stripland met internationaal gekende namen. Er zijn eveneens een ganse reeks stripauteurs die bij het grote publiek een steuntje in de rug verdienen en wiens bekendheidsgraad door deze 'Dag van de Strip' kan verhoogd worden.

Omdat, alhoewel de strip een bruisend veelzijdig medium is, vol fantasie, dat op de gemiddelde stripbeurs momenteel bepaald zo niet naar voren komt. De gemiddelde stripbeurs is een achteraf zaaltje waarin kramen met bananendozen vol strips en middelbare heren met plastic tasjes en "manco" lijstjes. Niks mee mis, maar niet bepaald attractief voor een nieuw publiek. Wat er in die boekjes staat zou meer op de voorgrond moeten komen, en met tentoonstellingen, panelgesprekken, lezingen, ec, zou dat beter kunnen.

Ik ben zelf verwoed striplezer en -verzamelaar. Een dag van de strip zoals in jullie mail voorgesteld zou welkom zijn. Ik woon in het Brugse, dus ook in Brugge moet zoiets mogelijk zijn.

It seems to me like a good opportunity to bring more visibility to the alternative comics scene (which I am a part of). To bring comics out of newspaper shops and comics shops, and small scale (echo bubble) comics events - and to stretch it out to the society. And also to break all preconceptions about comics as a medium, and make people understand it strength - strength of comic makers as whole universe makers.

Strips zijn cultureel erfgoed !

Omdat zo'n Dag het imago van het misbegrepen medium strip wat kan opkuisen. En omdat het lekker gezellig is om met allemaal stripliefhebbers samen te komen.

Een hoogdag past in een katholiek land perfect! (grapje). Maar welgemeend geloof ik dat het een verhoogde aandacht en vitalisering zou zijn voor een sector die zeker in het Nederlandstalig deel van België inderdaad langzaam tot het 'Erfgoed' gaan behoren. Vraag is of het niet ook ingepast kan worden als apotheose in een structureel beleid. Men mag massaal tegen Trump zijn (zeer zeker), maar onmiskenbaar feit is wel dat het Belgische stripwonder uit de jaren '50 en '60 van vorige eeuw, in griezelige mate het resultaat is van het amper 5 jaar afsluiten van de internationale markt. Als het FVL dit ondersteunen van een 'hoogdag' ondersteunt, moet toch erg worden nagedacht over de 'doelstelling': 1. gaat het om het fêteren van een verdwijnende glorie, gaat het om het versterken van de bestaande bestseller-consensus (F.C. De Kampioenen, Jommeke, De

Kiekeboe's, ...). Vgl. Strip Middelkerke: dit jaar Jommeke, dat jaar Sus & Wis, ... 2. gaat het over een aanvulling op het bestaande subsidiebeleid waarbij een beperkte elite (Pieter De poortere, Brecht Evens, Judith Vanistendael, Nix ...) (* zie nota: onderaan) een 'creatieplatform' wordt aangeboden om origineel auteurswerk te realiseren, dat een nichemarkt tot stand brengt die eigenlijk niets, maar dan ook werkelijk niets te zien heeft met de Vlaamse, of zelfs de Europese, Japanse of Amerikaanse, stripcultuur. 3. ... of kan er gedacht worden aan een structureel beleid waarvan zo'n dag dan het toonmoment kan zijn. Misschien moet het FVL eerder eens onderzoeken naar het stimuleringsbeleid rond creatieve beroepen dat Frankrijk zo succesvol hanteert of rond het slimme auteurs- en naburige rechten beleid van de Nederlandse overheid. Dat lijken mogelijke pistes om – zonder de isolationistische retoriek à la Trump – werkelijk het fundament van de stripsector te stimuleren. Namelijk het stimuleren van de reeksenproductie en 'studio'-werking, nl. subsidies geven voor het opzetten van een reeks strips of tenminste de publicatiefrequentie opdrijven door auteurs te stimuleren in studio's te werken. Waarom bijvoorbeeld niet gaan samenzitten met Toerisme Vlaanderen, om rond de thema's Vakmanschap en Vlaamse meesters niet de producten van onze literaire sector op te nemen? Waarom niet een uitgavebeleid provoceren waarbij de Nederlandstalige literatuurklassiekers stuk voor stuk verstript worden. En dan in een verschijningsratio van elke maand of 2 maand een nieuwe publicatie, zodat het publiek opnieuw zoals in de Vandersteen-dagen het verzameleffect laat herleven die eigen is aan het stripverhaal (vraagzijde) enerzijds en anderzijds een studio of collectieve werking wordt gestimuleerd die het perfide effect versterkt van georganiseerde concurrentie tussen gesubsidieerde auteurs onderling en nog meer tussen gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde auteurs aan de aanbodzijde. Maar, om kort te zijn: een jaarlijkse feestdag zoals Erfgoeddag is een goed idee als het gaat over het fêteren van een uitdovende sector, een jaarlijkse feestdag is een slecht idee als het een surplus is op de pseudorealiteit van de gesubsidieerde nichemarkt, een jaarlijkse feestdag is een uitstekend idee als het de climax zou betekenen van een integraal en geïntegreerd stripliteratuurbeleid (diametraal tegenover het huidige), waarbij slimme stimuleringsmaatregelen in overeenstemming worden gebracht met de aard en de noden van de sector. > Nu doorgaans freelancewerk met hoge lange-termijninvesteringsnoodzaak (inkomst zelfstandigenstatuut, fiscale voorafbetalingen per kwartaal) en met een afzetmarkt van 126 striphandels in Nederlandstalig gebied, aangevuld met handels (o.a. ketens als 10 Fnac en 140 Standaard-boekhandels, warenhuizen, resterende krantenwinkels, ...) met geschatte tijd in de rekken van 1 tot 6 maanden. Eigenlijk zou elke subsidie voor een strippublicatie rekening moeten houden met een businessmodel dat op deze fiscale en economische realiteit inspeelt. D.i. een voorkeur voor werkplannen voor reeksen waarbij de verschijningsfrequentie hoger ligt (en dus subsidie kan gespreid worden over een 'studio' of groep stripreeksenmakers. Daaraan kan dan een jaarlijkse soort feestdag worden aan verbonden waarbij bijvoorbeeld de Bronzen Ademhar wordt uitgereikt, enzo.

Ik maak zelf stripverhalen en er is niet genoeg aandacht voor de Belgische strip. En als er al aandacht is gaat die meestal naar de traditionele familie strips terwijl er zoveel meer is!

Ik denk dat het stripverhaal sowieso gebaat is bij alle extra aandacht. Wat manifestaties voor het brede publiek betreft, deze zijn in Vlaanderen zeer dun gezaaid na het wegvallen van de Stripedagen in Turnhout. Het nieuwe concept dat in 2018 in Antwerpen zal plaatsvinden, vervult me ook niet meteen met veel vertrouwen (sterk vanuit commerciële belangen van twee grote uitgeversconcerns) ...

Er zijn 'dagen' voor zowat alles. Strips, graphic novels, zijn een heel interessant medium, ook om 'ernstige' onderwerpen naar een breed publiek te brengen. Wij als Amsab-ISG denken er ook aan om onze verhalen meer in strips te brengen.

handige kapstok om krachten te bundelen

Omdat strip evengoed erfgoed is, als een frietkot of het Atomium. En het daarom zeker zijn eigen dag nodig heeft!

Er bestaan nogal wat foute voorstellingen over wat we onder 'strip' zoal kunnen verstaan. Zo'n dag - met ruime verspreiding over het hele land en een brede waaier van activiteiten en uiteenlopende onderwerpen - kan bijdragen tot een beter begrip.

Altijd fijn om dit onderwerp aandacht te zien krijgen.

Als er een dag van de aardbei bestaat dan is een dag van de strip minstens even belangrijk. Promotie voor de wondere wereld van het beeldverhaal, de strip die een hele dag in de schijnwerpers staat, originele initiatieven, als Belg mogen we trots zijn op onze strip en dat tonen we massaal op die dag.

Ik ben een fervente striplezer, en ik vind dat er meer aandacht mag gegeven aan het gegeven strip (in de brede zin van het woord). Als ik op het werk of aan mensen vertel, dat ik striplezer ben, is hun eerste reactie: "Lees jij nog Jommeke?". Terwijl het zo véél meer is!!! En dat mag/moet meer onder de aandacht gebracht worden!! Zo mis ik vooral diverse tentoonstellingen van diverse (en internationale) stripauteurs, waarom niet met een rondleiding door de geexposeerde stripauteur zelf??? Strips moeten terug de aandacht krijgen, die ze verdienen. Waarom geen samenwerking, met het Stripfeest in Brussel??? Enz, enz, enz

Strips zijn een belangrijk onderdeel van onze cultuur en verdienen meer aandacht.

Omdat strips heel belangrijk zijn en een eeuwenoude manier om een verhaal of een grap te vertellen. Er zijn ook zoveel mogelijkheden mee, net om zijn pure en redelijk eenvoudige vorm. Jammer genoeg worden strips vaak op het matje geveegd bij de sector "alleen voor kinderen", of toch bij de grootste massa. Daarom is het belangrijk om te laten zien wat er allemaal kan met een beeldverhaal en hoeveel mogelijkheden en stijlen er zijn.

Omdat strip voor België en Vlaanderen een streekproduct is zoals bier, dans en mode. Iets waar we fier op mogen zijn en zoveel mogelijk moeten ondersteunen. Omdat het grote publiek strip nog te vaak als gelijkschakelt met de grote reeksen die in de supermarkt verkocht worden en het medium veel rijker is. Die rijkdom bekend maken bij het publiek is een streefdoel. Als de 'Dag van de Strip' breed gedragen wordt en ingevuld door allerlei verschillende organisaties, zal de som groter zijn dan de delen apart. Het effect zal indrukwekkender zijn dan een stripfestival dat te vaak een treffen van verzamelaars is.

Ik mis een evenement waar tekenaars uit verschillende genres elkaar kunnen ontmoeten

Een dag om een medium, dat nog steeds hard moet knokken om aandacht te krijgen in de pers, een dag in de kijker zetten zou goed doen. Eens een brede kijk geven op het grote aanbod en niet alleen de eenzijdige berichten over alleen de familiestrips die af en toe in de media opduiken.

De strip is een ondergewaardeerde kunstvorm in Vlaanderen. In Brussel en Wallonië is de appreciatie groter maar totmut court mag het beeldverhaal in België meer aandacht krijgen. Bovendien zijn er momenteel teveel spelers met een eigen lokaal en vaak klein initiatief bezig. De Strip heeft een eigen Saint Amour nodig.

een professioneel event rond de Belgische strip kan er voor zorgen dat het uit de sfeer van de beperkte elite van verzamelaars wordt gelicht

Ik ben al lang van mening dat het striplandschap te versnipperd is en dat er te weinig samenwerking is. Deze dag van de strip zal wellicht aanleiding geven tot tal van activiteiten die individueel zullen georganiseerd worden, maar zal eveneens voor meer samenwerking zorgen en op zijn minst het samenhorigheidsgevoel in de sector versterken.

Typisch Belgisch product dat best in de kijker mag komen. Link met Turnhout, mijn woonplaats, vind ik ook belangrijk.

Strips zijn een medium dat een zeer groot en verscheiden publiek bereikt. Er is echter geen evenement dat de rijkdom van de kunstvorm samenbrengt. Te gauw ontstaat er een onderverdeling in genres, waardoor men moet inboeten aan diversiteit. Indien de 'Dag van Strip' een steun en ontmoeting zou zijn tussen alle lagen van de stripwereld en bezoekers en deelnemers dichter bij elkaar kan brengen, dan lijkt mij het een zeer zinvol idee.

Ik werk als striptekenaars en ben soms teleurgesteld over het generale idee van "de strip". Het zou een goeie manier zijn om de grenzen van stripverhaal verder te duwen.

De laatste tijd verdwijnen er in België en Nederland teveel festivals/tijdschriften/uitgeverijen. Tijd om aan de alarmbel te trekken.

Elke manier om 'de Strip van eigen bodem' en 'het medium' in het algemeen onder de belangstelling te brengen, is goed. We mogen fier zijn op wat we maken en dit gerust wat meer met de buitenwereld delen.

Strips kunnen nooit genoeg aandacht krijgen!

Strips blijven het kleine broertje van de cultuursector. Daar mag beslist verandering in komen, en zo'n dag van de strip kan daar alleen maar bij helpen, op voorwaarde dat er niet alleen gefocust wordt op nieuwlichterige strips, maar vooral het grote publiek middels klassiekers gelokt kan worden en hen terloops op het bestaan van eerstgenoemden gewezen kan worden.

Het kan een gelegenheid zijn om de diversiteit van het medium te tonen, op voorwaarde dat het anders loopt dan de stripevenementen op de boekenbeurs in Antwerpen: de prioriteit moet m.i. liggen op de inhoudelijke kwaliteit van het aanbod in plaats van een zo groot mogelijk publieksbereik. Als voor dat laatste wordt geopteerd, zijn het weer dezelfde strips die in de spotlight staan en daar schiet niemand iets mee op, behalve de betreffende auteurs en uitgevers, die sowieso met de grootste media-aandacht gaan lopen.

Mooie kans om de sterkte van de strips in Vlaanderen / België te belichten

Het is promotie voor het stripmedium in heel Vlaanderen. Dat er communicatiemiddelen voor zouden zijn is zeker positief: individuele spelers hebben die al te weinig. Als het initiatief enthousiasmeert, kan het mogelijk meer mensen op de been brengen dan het vroegere Strip Turnhout, en hopelijk ook een breder publiek van niet-stripenkers aanspreken.

De negende kunst verdient alle aandacht om deze zo divers is en een heel breed lezerspubliek aanspreekt

Ik ben vooral geïnteresseerd in een evenement dat ten dele ook mensen aantrekt die geen strips (meer) lezen. Iets wat het appeal van hedendaagse, actuele strips op een goeie manier in de verf zet.

"Zo sterk genegen"... Niet overdrijven, hé mannen... Maar het is inderdaad eens iets anders dan het gebruikelijke gratis-tekeningetjes-maken-voor-een-stel-verzamelaars. Ik kan me voorstellen dat iets dergelijks inderdaad de strip onder de aandacht zou kunnen brengen van een ander publiek dan het gebruikelijke. Het lijkt me in elk geval meer dan de moeite waard om het te proberen. Originele ideeën zijn zeer dun gezaaid in de stripwereld

Het medium en wie erbij betrokken is, kunnen elke ondersteuning gebruiken.

Ik denk dat het tijd wordt om af te stappen van het klassieke erfgoed in strips! Het grote publiek heeft reeds sinds jaar en dag kennis genomen van het Vlaamse klassieke patroon!! Het wordt hoog tijd dat er meer nadruk gelegd wordt op de huidige, jonge garde striptekenaars. Door een jaarlijks accent te leggen kan men hier de nadruk op leggen en dit over heel het Vlaamse landschap etaleren! Er is nood aan om deze auteurs in een maximale exposure wederkerend jaarlijks uitgebreid te etaleren en hier zo veel mogelijk over mee te delen aan het grote publiek...zegt dat Fanny of Kiekeboe het gezegd heeft:)

Omdat er doorgaans heel weinig aandacht is voor dit medium en omdat 95% van de bevolking er niet eens een besef van heeft welk waardevol cultureel gegeven de strip kan zijn

De strip maakt een belangrijk deel uit van ons cultuurleven (vroeger, nu en hopelijk ook nog in de toekomst). Alle aandacht er voor is dan ook positief.

Omdat het een volwaardig genre is, waarin Vlaanderen ook uitblinkt (en dat gaat van klassieke strips, krantenpublicaties, Stripgids, underground uitgaven, muurschilderingen, tot het kollektieve geheugen). Eén nadeel is dat er elke dag wel iets als 'dag van de' wordt opgezet (van de vrouw, van

zwarte piet, van kankerbestrijding, van het Rode Kruis, van de prei, ...): de inflatie is enorm groot, en daar dient rekening mee gehouden - een gebeurtenis als de Stripdag moet iets meer zijn dan 'Dag van de', vergt meer originaliteit. Doe er een open markt bij met een studiedag, straatillustratie en ongedwongen ontmoetingen (niet zoals op de Boekenbeurs waar alleen de ellenlange rijen het sukses moeten weergeven).

Omdat het kan zorgen voor dynamiek.

Q3 - Waarom bent u het idee van de 'Dag van de Strip' niet (zo) genegen?

Er is een overaanbod van 'dagen van...'

Ik denk dat aansluiting bij bestaande initiatieven op het vlak van kunst en cultuur meer kan betekenen voor de promotie van strips als kunstvorm en populair medium. Turnhout heeft bij mij altijd een "preken voor de eigen kerk" gehalte gehad, waarbij die eigen kerk steeds moeilijker te definiëren viel (kinderen? verzamelaars? art comics liefhebbers?). Je kan beter die publieken zoeken waar ze zijn, dan ze proberen samen te krijgen waar jij ze hebben wil.

Q4 - Waarin zou voor u de meerwaarde van dit evenement schuilen? ► Meerdere antwoorden zijn mogelijk

Andere, namelijk:

lol

media-aandacht

stripleesdag (zie hieronder)

Momenteel geen meerwaarde: zie onder.

Zo'n dag moet onze sterkhouders (die helaas intussen vaak in het buitenland opereren) én jong en wild talent in de etalage zetten.

Het publiek verruimen.

Q20 - Geef - indien gewenst - een korte toelichting bij uw keuze(s)

Geef - indien gewenst - een korte toelichting bij uw keuze(s)

'De stripsector in AL ZIJN VERSCHIEDENHEID' ...inderdaad, niet alleen het aanbod (uitgevers), maar ook de (dikwijls complexe) aspecten van het beroep van tekenaar en of scenarist zelf...

Vanuit het standpunt van een collectiebeherende instelling zijn beide aspecten de grootste meerwaarde.

Het is een beetje een combinatie van factoren. De uitwerking en de mogelijke samenwerkingen zijn daarbij cruciaal. Dat ik de vierde optie niet aangeduid heb is vooral omdat dat sowieso de basis is om aan zo'n evenement mee te werken. :-)

reeds meer dan tien jaar organiseer ik bij mij thuis een stripelesdag waar telkens een 40tal mensen mijn collectie aanpakken. met een drankje en een hapje (nero-wafels!) is dit steeds een aangenaam gebeuren. dat kadert misschien in een dergelijke 'dag van de strip'.

Een hoogdag past in een katholiek land perfect! (grapje). Maar welgemeend geloof ik dat het een verhoogde aandacht en vitalisering zou zijn voor een sector die zeker in het Nederlandstalig deel van België inderdaad langzaam tot het 'Erfgoed' gaan behoren. Vraag is of het niet ook ingepast kan worden als apotheose in een structureel beleid. Men mag massaal tegen Trump zijn (zeer zeker), maar onmiskenbaar feit is wel dat het Belgische stripwonder uit de jaren '50 en '60 van vorige eeuw, in griezelige mate het resultaat is van het amper 5 jaar afsluiten van de internationale markt. Als het FVL dit ondersteunen van een 'hoogdag' ondersteunt, moet toch erg worden nagedacht over de 'doelstelling': 1. gaat het om het fêteren van een verdwijnende glorie, gaat het om het versterken van de bestaande bestseller-consensus (F.C. De Kampioenen, Jommeke, De Kiekeboe's, ...). Vgl. Strip Middelkerke: dit jaar Jommeke, dat jaar Sus & Wis, ... 2. gaat het over een aanvulling op het bestaande subsidiebeleid waarbij een beperkte elite (Pieter De poortere, Brecht Evens, Judith Vanistendael, Nix ...) (* zie nota: onderaan) een 'creatieplatform' wordt aangeboden om origineel auteurswerk te realiseren, dat een nichemarkt tot stand brengt die eigenlijk niets, maar dan ook werkelijk niets te zien heeft met de Vlaamse, of zelfs de Europese, Japanse of Amerikaanse, stripcultuur. 3. ... of kan er gedacht worden aan een structureel beleid waarvan zo'n dag dan het toonmoment kan zijn. Misschien moet het FVL eerder eens onderzoeken naar het stimuleringsbeleid rond creatieve beroepen dat Frankrijk zo succesvol hanteert of rond het slimme auteurs- en naburige rechten beleid van de Nederlandse overheid. Dat lijken mogelijke pistes om – zonder de isolationistische retoriek à la Trump – werkelijk het fundament van de stripsector te stimuleren. Namelijk het stimuleren van de reeksenproductie en 'studio'-werking, nl. subsidies geven voor het opzetten van een reeks strips of tenminste de publicatiefrequentie opdrijven door auteurs te stimuleren in studio's te werken. Waarom bijvoorbeeld niet gaan samenzitten met Toerisme Vlaanderen, om rond de thema's Vakmanschap en Vlaamse meesters niet de producten van onze literaire sector op te nemen? Waarom niet een uitgavebeleid provoceren waarbij de Nederlandstalige literatuurklassiekers stuk voor stuk verstript worden. En dan in een verschijningsratio van elke maand of 2 maand een nieuwe publicatie, zodat het publiek opnieuw zoals in de Vandersteen-dagen het verzameleffect laat herleven die eigen is aan het stripverhaal (vraagzijde) enerzijds en anderzijds een studio of collectieve werking wordt gestimuleerd die het perfide effect versterkt van georganiseerde concurrentie tussen gesubsidieerde auteurs onderling en nog meer tussen gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde auteurs aan de aanbodzijde. Maar, om kort te zijn: een jaarlijkse feestdag zoals Erfgoeddag is een goed idee als het gaat over het fêteren van een uitdovende sector, een jaarlijkse feestdag is een slecht idee als het een surplus is op de pseudorealiteit van de gesubsidieerde nichemarkt, een jaarlijkse feestdag is een uitstekend idee als het de climax zou betekenen van een integraal en geïntegreerd stripliteratuurbeleid (diametraal tegenover het huidige), waarbij slimme

stimuleringsmaatregelen in overeenstemming worden gebracht met de aard en de noden van de sector. > Nu doorgaans freelancewerk met hoge lange-termijninvesteringsnoodzaak (inkomst zelfstandigenstatuut, fiscale voorafbetalingen per kwartaal) en met een afzetmarkt van 126 striphandels in Nederlandstalig gebied, aangevuld met handels (o.a. ketens als 10 Fnac en 140 Standaard-boekhandels, warenhuizen, resterende krantenwinkels, ...) met geschatte tijd in de rekken van 1 tot 6 maanden. Eigenlijk zou elke subsidie voor een strippublicatie rekening moeten houden met een businessmodel dat op deze fiscale en economische realiteit inspeelt. D.i. een voorkeur voor werkplannen voor reeksen waarbij de verschijningsfrequentie hoger ligt (en dus subsidie kan gespreid worden over een 'studio' of groep stripreeksenmakers. Daaraan kan dan een jaarlijkse soort feestdag worden aan verbonden waarbij bijvoorbeeld de Bronzen Ademhar wordt uitgereikt, enzo.

In het archief Lier beschikken wij niet meteen over een stripcollectie, dus hebben we er ook niet rechtstreeks een band mee.

'strip' is een breed begrip: van populaire-commerciële (populistische?) 'platgoed' (Kampioenen, Urbanus) over kinderstrip (jommeke, suske & wiske), artistieke strip (XII, Schuiten), graphic novel (Evens) en manga dit lijkt me moeilijk te vatten in 1 evenement omwille van de uiteenlopende doelgroepen en commerciële belangen

Met een brainstorming van diverse personen, is 1+1 gewoon 3!!!

Een belangrijke reden lijkt me ook: strips bij een jongere generatie levend(ig) houden. Of zelfs introduceren. Ook om aan te tonen dat strips meer zijn dan jommeke en de kampioenen.

belangrijk is het grote publiek te wijzen op het feit dat strips meer zijn dan enkel Suske en Wiske, Smurfen en andere franchises.

Het geeft mij als winkel, uitgever de mogelijkheid om nieuw publiek over de vloer te krijgen en die te laten proeven van het grote aanbod dat strips heeft en samenwerkingen zijn altijd positief, het geeft extra toeloop, aandacht en is gewoon ook altijd fijn.

Een kunstvorm leeft bij de gratie van het experiment en de aandacht en de middelen daarvoor.

Aangezien di de redenen zijn die ik in eigen woorden heb geformuleerd in de voorgaande tekst, lijkt het meeste mij wel gezegd. Ik sta zeker ter beschikking om daarover verder uit te wijden met concrete ideeën voor activiteiten, contacten en promotie.

Naast het feit dat het voor ieder individu die betrokken is extra aandacht en mogelijkheden kan opleveren, vind ik het ook interessant voor de sector. De Vlaamse stripwereld is wat versnipperd en dergelijke initiatieven kunnen dat behelpen.

Dat strips een belangrijk deel uitmaken van ons Vlaams cultureel erfgoed dat wisten we al, het zou mooi zijn als dit evenement kon duidelijk maken dat er ook hedendaagse strips bestaan die genre conventies, nerdy escapisme, opportunistisch seksisme en accidenteel racisme trachten te vermijden en dat die strips ook zeer toegankelijk kunnen zijn voor strip-leken.

De strip is hier in Vlaanderen totaal onbekend. Slechts als het om S&W of Jommeke gaat, wordt de gemiddelde Vlaming, en de gemiddelde Vlaamse striprecensent, wakker. 'De dag van de strip' zou zeker een positieve bijdrage kunnen leveren aan het onder de aandacht brengen van een miskend medium.

Q7 - Wat zou u nodig hebben om een activiteit inhoudelijk en praktisch uit te werken? ► Meerdere antwoorden zijn mogelijk

Andere, specificeer:

Andere, specificeer:

als we iets doen, kan dat met eigen middelen.....

opname van de stripelesdag in de promotie

een integraal en geïntegreerd ondersteuningsbeleid, vergelijkbaar met de maatregelen ter versterking creatieve sector in Frankrijk, het slimme auteurs- en naburige rechtenbeleid in Nederland of het belastingvriendelijke regime voor creatieve sector in de US.

Een aanspreekpunt.

Centrale coördinatie van de evenementen; niet voor praktische organisatie, maar voor inhoudelijke coherentie.

Infosessie

Q21 - Geef - indien gewenst - een korte toelichting bij uw keuze(s)

Als criticus zou ik ofwel een stuk schrijven ofwel in een debat participeren ofwel er op sites aandacht aan besteden (niet als reclame, maar als deelname aan het discours)

Voor rekto:verso zou ik denken aan de publicatie van een eigen nieuw artikel over strip op onze site, specifiek gefocust op strip. Of we zetten voor één dag eens al onze stripartikels op de homepage?

Daar ik zowel stripauteur, workshopgever en medewerker van een Stripcentrum ben, hangt het er gewoon van af hoe het er konkreet uit gaat zien. Ik hou het gewoon open tot ik kan zien wat er mogelijk is..

Mijn stripelesdag is bescheiden. Lezers betalen 5 euro en kunnen de ganse middag mijn bibliotheek uitpluizen. Drank (koffie, fris, bier, wijn) staat voor hen klaar. We eindigen met een nero)wafelbak.

Onder financiële ondersteuning bedoel ik gewoon: betaald worden. De stripsector is vaak onprofessioneel door altijd maar te blijven rekenen op de goodwill van de tekenaars.

Een dag als deze valt of staat met de aandacht dat er aan besteed wordt en de mogelijkheden dat het publiek krijgt om te zien wat er bij hem/haar in de buurt te beleven valt.

Door het publiek te betrekken bij strips: schrijven, uitgeven, tekenen en alle andere facetten van het creatieve proces, creëer je een uitdagende en interessante ervaring. Daarom vind ik het belangrijk om de nodige steun te krijgen, om animatoren te betalen en een publiekscampagne te bekostigen, en planning op te stellen, enz... (cf. Cultures Maison : <http://www.culturesmaison.be>) Strips zijn uiteindelijk een nationale trots en er mag best wel wat gewerkt worden om ze, in alle diversiteit, in de kijker te zetten.

Financiële ondersteuning zou uiteraard een goede zaak zijn, zeker in het geval het een gratis activiteit zou betreffen. Verder is ook een vlotte samenwerking en communicatie op alle mogelijke vlakken wenselijk.

Ik zou deelname alleen zien zitten als de rest van het programma de juiste richting uitgaat. Daarvoor is een soort centrale sturing/accreditatie nodig. Ook reclame gebeurt het best voor een groot deel centraal.

De communicatie voor zo'n evenement is cruciaal om de interesse en de ev. Opkomst te garanderen

Financiële ondersteuning helpt altijd bij het streven naar een professionele programmering: productiekosten in een theater, vergoedingen (zelfs bescheiden) voor auteurs,... Het kan ook zonder, maar voor veel spelers kan dit leiden tot het vervallen in traditionele recepten: signeersessies,...

Als ik me kan vinden in het algehele concept van de stripdag en de manier waarop die naar de media wordt gepresenteerd zou ik een eigen initiatief kunnen bedenken dat binnen dat kader past. Financiële ondersteuning is natuurlijk altijd welkom.

Q22 - Welke thema's ziet u graag aan bod komen op de 'Dag van de Strip'?

Welke thema's ziet u graag aan bod komen op de 'Dag van de Strip'?

Alles rond sociale geschiedenis :-)

Jong talent stimuleren Eventueel workshop door gevestigde waarden

De vrouw Oorlog en vrede Modernisme

Q10 - In welke periode zou een evenement als dit idealiter plaatsvinden?

Q11 - Waarom? Gelieve uw keuze eventueel kort toe te lichten.

Waarom? Gelieve uw keuze eventueel kort toe te lichten.

De eerste zaterdag van mei want dat is wereldwijd dé dag van de strip door Free Comic Book Days waar ook heel wat stripwinkels in België en Nederland aan deelnemen.

Hangt af van andere evenementen en tentoonstellingen die we jaarlijks inplannen. In tegenstelling tot de meeste musea worden de meeste activiteiten niet lang op voorhand vastgelegd.

Ik denk dat het interessant is om ook het onderwijs hierbij te betrekken. Dit is dan de meest praktische periode.

Dan is het gezelliger.

Ik heb geen idee

rustige periode

geen idee

In het voorjaar: kans op mooi weer, niet te dicht op activiteiten die reeds plaatsvinden zoals het Stripfeest in Brussel, Cartoonfestival Knokke, FACTS,...

De maand mei zou ideaal zijn voor zo'n dag. Bij mooi weer kan je dan veel buitenactiviteiten doen. En er is niet zoveel concurrentie van andere evenementen op dat moment. Tijdens de zomer dreig je te verdrinken in het aanbod van zomerfestivals. In juni heb je ook al de Stripedagen Haarlem. In het najaar is er al Grafixx, FACTS en de uitreiking van de Plastieken Plunk. En tijdens de winter kan je geen buitenactiviteiten organiseren.

In het najaar vindt al plaats de Stripfeest, Cultures Maison en Grafixx

totaal geen idee, eigenlijk kan altijd, denk ik

Open lucht, goed weer, hopelijk droog, windstil(ook belangrijk), ideaal voor een uitentje. Indien je het in de winter doet ben je genoodzaakt beroep te doen op (grote) lokalen. Trouwens in de zomer is de zichtbaarheid groter.

Weg van boekenbeurs

Goh, dat moet vooral bekeken worden om te zorgen dat het niet te hard overlapt met bvb de jeugdboekenweek of de boekenbeurs. Maar zeker niet de zomermaanden, dan is iedereen weg en/of met andere dingen dan strips lezen bezig.

Ik koos voor mijn stripelesdag steeds een zondagmiddag in februari. Idelaal om in een hoekje ene strip te zitten lezen. En misschien is er wel zon en kan het dakterras gebruikt worden!

De zomer leent zich meer tot eventuele activiteiten buiten.

In het najaar is er al de Boekenbeurs, in de zomer is iedereen op reis en in de winter is het moeilijker om ook dingen buiten te organiseren.

In het najaar is er al de Antwerpse boekenbeurs en stripboeken krijgen daardoor de allure van cadeautjes in de pakjesperiodes (de sinterklaas- en kerstvieringen). In het voorjaar een bijkomend evenement stimuleert mogelijk de verkoop richting de zomerperiode. Bij voorkeur ergens eind mei of begin juni (net voor de start van schoolexamens).

In het najaar kom je al snel in vaarwater van Boekenbeurs.

Voorjaar (maart) of winter (nov - feb) beperkter mobiliteit (sneeuw, ijzel, ...)?). Spreiding van thema-dagen over het jaar voorzien, zodat je niet in elkaars vaarwater komt: Erfgoeddag in apr-mei(?) en OMD in september(?).

op andere momenten zijn er reeds boeken-acties

Boekenbeursondersteuning kan dit initiatief meteen op de kaart zetten?

Dan kunnen we het gezellig aankleden, en dat op een plaats waar veel mensen komen, dan komen ze vanzelf binnen!!

Zomer heeft voordeel dat er veel jeugd kan deelnemen maar nadeel dat veel mensen op vakantie zijn. Najaar lijkt me niet slecht, is wat slechter weer, meeste stripevents zijn binnen.

geen idee waarom. Niet in het najaar want dan heb je de boekenbeurs.

Niet tijdens de zomervakantie en ook een beetje wegblijven van de boekenbeurs dat ook een groot aandachtsmoment is voor strip.

Najaar is een te drukke periode voor winkeliers om nog in een extra event te kunnen investeren, zij zitten dan in de drukste periode van het jaar en in het najaar is er al de boekenbeurs met meestal ook een beetje extra aandacht voor strips. Zomermaanden zijn te stil en is de vakantie en het de sluiting van veel spelers een belemmering. Voorjaar is er geen concurrentie van andere events en is het voor de winkel makkelijker om extra events te organiseren.

Een vaste periode evt opgehangen aan een thema dat in die periode speelt (cfr Saint Amour en Valentijn) is belangrijk. De zomermaanden zitten vol muziekfestivals. Dan zeker niet. Examenperiodes ook best vermijden.

De winter verhindert buitenactiviteiten. In de zomer zijn veel mensen op reis en zitten de studenten thuis. (Het najaar is dus een goede tweede optie.)

Oktober of ideaal november. In september zijn er erg veel evenementen rond strips. Afhankelijk van de locatie van de activiteiten en de andere plaatselijke evenementen.

In het najaar worden de meeste boeken verkocht. Kerstmis, nieuwjaar, sinterklaas,...

Simpel. Ik hou van het (late) voorjaar. (Mei/juni)

Het weer lijkt me een belangrijke factor, maar in de zomermaanden is iedereen met vakantie. Het voorjaar is dan second best. Tussen maart en mei verschijnen er ook niet zo ongelooflijk veel strips, dus het kan voor de handelaars een luwe periode verlevendigen.

Met een hoekje in een boekje onder de kerstboom terwijl het buiten sneeuwt en moeder Stans taarten bakt.

In het voorjaar dreig je te verzuipen tussen alle andere evenementen

Mooi weer helpt altijd om volk te trekken - de eerste maanden van de herfst zijn al erg druk met Stripfeest Brussel, Open Monumentendagen,...

September zou waarschijnlijk een goede maand zijn. De nazomer. De vakantie is achter de rug, Kerstmis is nog ver. Het weer is nog relatief goed - geen problemen met gladde wegen - en het is nog niet donker om vier uur in de namiddag.

minder druk op literair gebied dan najaar

Strips lezen is echt iets voor koude winteravonden bij het haardvuur...

er moeten ook kinderen bij betrokken worden, dat kan alleen in het schooljaar. de grote vakantie geeft ook de mogelijkheid om een degelijke voorbereiding te maken (ook al ben ik maar een simpele kritikus).

Q12 - Op welke dag vindt dit evenement volgens u best plaats?

Q13 - Waarom? Gelieve uw keuze eventueel kort toe te lichten.

Waarom? Gelieve uw keuze eventueel kort toe te lichten.

Misschien is het makkelijker zich vrij te maken en is de dikwijls voor andere activiteiten gereserveerde zondag nog vrij??

Mensen hebben alleen maar tijd om winkels, tentoonstellingen enz... te bezoeken in een weekend.

Klassieke gedachte; mensen werken tijdens de week, en gaan op zaterdag winkelen.

hogere publieksparticipatiekans

mensen zijn in beweging op zaterdag , eventueel zondag kan ook

"vrije" dag , ook zonder boodschappen

Op zaterdag kan je er nog een avondprogramma aan vast hangen. Daarentegen lok je op zondag wel de daguitstapmensen.

mee gemikt op families, zou ik denken

In het weekend is een groter publiek te bereiken.

Grote publiek welkom heten

liefst een weekend, zodat er ook 's avonds iets gedaan kan worden. het evenement "graffix" (antwerpen) zou ik als aardig voorbeeld willen vermelden.. (organisatrice eva cardon denk ik)

meestal de meest vrije dag. én genoeg op voorhand kenbaar maken.

Het mag feestelijk !

Wanneer krijg je de Vlaming anders uit de zetel?

Een zondag lijkt me het best haalbaar voor een breed publiek (zaterdag is winkeldag), ook bv. om gezinnen te trekken.

Werkdag vanuit standpunt organisator. Zaterdag of zondag vanuit standpunt bezoeker (doch dan is het archief in Lier bvb niet open): maar momenteel hebben we geen rechtstreekse band met strips, waardoor onze kans op deelname eerder gering is.

Beste dag om volk te hebben. Op zaterdag doen mensen boodschappen en huishoudelijke karweien.

boekhandel en bibliotheken zijn dan open

Bereikbaarheid van zoveel mogelijk geïnteresseerden.

Stripdag richt zich tot groot publiek. Zondag is familiedag En meestal is er dan de meeste ruimte om een leuke uitstap te doen.

Op zaterdag gaan de meeste mensen winkelen voor hun boodschappen,aangezien ze in de week hebben moeten werken. Zondag is bij vele gezinnen,dé uitstapdag bij uitstek!

Zeker niet in de week. Zaterdag of zondag!

Omdat er dan meer kans is op beweging. En dus ook op toeschouwers, publiek, belanghebbenden en striptekenaars zelf natuurlijk.

Hangt natuurlijk af welk evenement het precies is.

volledig weekend

De dag dat de meeste mensen een activiteit inplannen.

Tijdens een weekdag mis je teveel volk.

Tijdens de week moeten mensen werken. Een zondag belemmert eventuele avond- of nachtactiviteiten.

Kinderen

Op zaterdag zijn alle stripwinkels open.

Eerder weekend. Meer mensen op pad?

Dan zijn de mensen vrij...

Meeste mensen zijn vrij - ook belangrijk voor families met kinderen

In elk geval in het weekend.

's Zaterdags moeten de mensen hun auto wassen en naar de supermarkt. Moeten de jongen naar de pianoles of de scouts. Zondag is de beste dag voor iets wat bijna per definitie een familiegebeuren zal zijn.

Mensen hebben een vrije dag.

ik denk dat mensen beter bereikt worden door de (sociale) media op een werkdag

ligt voor de hand, meeste volk op weg.

Q23 - Welke suggesties heeft u ter promotie van de stripsector?

Welke suggesties heeft u ter promotie van de stripsector?

Uitgeverijen (groot en klein) moeten samen zitten voor dit evenement. Ze moeten dit zien in eerste plaats als promotie voor de hele sector en ten tweede als promotie voor hun eigen fonds. Stripauteurs, -uitgeverijen, -verdelers, -handelaars, -lezers en -enthousiasten moeten samen de handen in elkaar slaan om er iets groots van te maken. En ik denk op termijn bijna echt Angoulême-groot. Alle soorten strips moeten vertegenwoordigd zijn. Er moet verder gedacht worden dan de klassieke beurs en expo's. Die moeten er natuurlijk zijn, maar daarnaast is het belangrijk dat er veel activiteiten zijn, animatie, filmvoorstellingen, games, cosplay, speurtochten, een parade, ... Kijk naar wat er op FACTS gebeurt, dat is geen beurs, dat is een evenement. Strips moeten een feest zijn en dat moet duidelijk te zien zijn. Strips zijn fantastisch, er gaan werelden open als je een blad omslaat. Die energie moet je kunnen vertalen naar een evenement dat even sprankelend is. Stripbeurzen zijn over het algemeen verschrikkelijk, waardoor strips een ouwbollig en bestoft imago krijgen. Er moet meer leven in de brouwerij. Belangrijkste woorden: evenement, feest.

Belang om ook de 'gekende media' in te schakelen, en het evenement (en belang ervan) bij een groot publiek kenbaar te maken.

Een duidelijke, overkoepelende website: laagdrempelig in het gebruik. Stripspeciaalzaak.be is een mooi voorbeeld, zeker als in het najaar de nieuwe site wordt gelanceerd. Wedstrijden (vooral rond de 'andere' strip) kunnen een meerwaarde betekenen. Ondersteuning van de stripspeciaalzaken. De meeste doen nog altijd de moeite om een groot aanbod in hun winkel uit te stallen, maar kunnen niet op tegen de hegemonie van Standaard boekhandel, waar de strip tamelijk stiefmoederlijk behandeld wordt.

Samen met uitgeverijen en Comics Station Antwerp

vooral de diversiteit van het aanbod beklemtonen (voor verschillende leeftijden, verschillende interesses...) niet ophangen aan één figuur

Werken met cross-overs naar andere media zodat het niet louter een strippubliek bereikt. Zie <http://www.crosscomix.nl/> (en de Grensgebied-rubriek op Pulp deLuxe)

Verleid het Vlaamse Parlement om op de plenaire zitting op de donderdag voor de dag van de strip elk een ander masker te dragen van bekende Vlaamse stripfiguren, bij loting. Ambitieuze, maar haalbaar.

T-shirts, naaktrennerij over voetbalvelden, rondritten van karakters; bijvoorbeeld een Batman naast u aan het rood licht of een tante Sidonia aan het loket, de mogelijkheden zijn onuitputtelijk.

Niks dat binnen dit bestek past

Benader stripauteurs meer als schrijvers, en zet hen in de schijnwerpers. En stop met over stripfiguren te praten alsof het levende wezens zijn. Dat leidt er enkel toe dat de uitgeverijen aan het woord blijven, en de stripmakers in de schaduw blijven en vervangbaar zijn. pas als een Charel Cambré of Kim Duchateau even serieus genomen wordt als een Pieter Aspe of Tom Lanoye, zal het stripmedium hier echt groeien. Als het publiek de stripmakers kent en volgt, verplicht dat de uitgeverijen de auteurs serieuzer te nemen, waardevoller, en kunnen de auteurs integere, artistiekere keuzes gaan maken. Als we maar over sus en wis, kuifje, enz, blijven kletsen, worden over een paar jaar alle "vlaamse" strips door onderbetaalde spanjaarden gemaakt. geen grap..

de opzet van een dergelijke 'dag van de strip' is denk ik een grote stap in de promotie van de stripsector.

Evenementen zoals Dag van de Strip :-)

Een hoogdag past in een katholiek land perfect! (grapje). Maar welgemeend geloof ik dat het een verhoogde aandacht en vitalisering zou zijn voor een sector die zeker in het Nederlandstalig deel van België inderdaad langzaam tot het 'Erfgoed' gaan behoren. Vraag is of het niet ook ingepast kan worden als apotheose in een structureel beleid. Men mag massaal tegen Trump zijn (zeer zeker), maar onmiskenbaar feit is wel dat het Belgische stripwonder uit de jaren '50 en '60 van vorige eeuw, in griezelige mate het resultaat is van het amper 5 jaar afsluiten van de internationale markt. Als het FVL dit ondersteunen van een 'hoogdag' ondersteunt, moet toch erg worden nagedacht over de 'doelstelling': 1. gaat het om het fêteren van een verdwijnende glorie, gaat het om het versterken van de bestaande bestseller-consensus (F.C. De Kampioenen, Jommeke, De Kiekeboe's, ...). Vgl. Strip Middelkerke: dit jaar Jommeke, dat jaar Sus & Wis, ... 2. gaat het over een aanvulling op het bestaande subsidiebeleid waarbij een beperkte elite (Pieter De poortere, Brecht Evens, Judith Vanistendael, Nix ...) (* zie nota: onderaan) een 'creatieplatform' wordt aangeboden om origineel auteurswerk te realiseren, dat een nichemarkt tot stand brengt die eigenlijk niets, maar dan ook werkelijk niets te zien heeft met de Vlaamse, of zelfs de Europese, Japanse of Amerikaanse, stripcultuur. 3. ... of kan er gedacht worden aan een structureel beleid waarvan zo'n dag dan het toonmoment kan zijn. Misschien moet het FVL eerder eens onderzoeken naar het stimuleringsbeleid rond creatieve beroepen dat Frankrijk zo succesvol hanteert of rond het slimme auteurs- en naburige rechten beleid van de Nederlandse overheid. Dat lijken mogelijke pistes om – zonder de isolationistische retoriek à la Trump – werkelijk het fundament van de stripsector te stimuleren. Namelijk het stimuleren van de reeksenproductie en 'studio'-werking, nl. subsidies geven voor het opzetten van een reeks strips of tenminste de publicatiefrequentie opdrijven door auteurs te stimuleren in studio's te werken. Waarom bijvoorbeeld niet gaan samenzitten met Toerisme Vlaanderen, om rond de thema's Vakmanschap en Vlaamse meesters niet de producten van onze literaire sector op te nemen? Waarom niet een uitgavebeleid provoceren waarbij de Nederlandstalige literatuurklassiekers stuk voor stuk verstript worden. En dan in een verschijningsratio van elke maand of 2 maand een nieuwe publicatie, zodat het publiek opnieuw zoals in de Vandersteen-dagen het verzameleffect laat herleven die eigen is aan het stripverhaal (vraagzijde) enerzijds en anderzijds een studio of collectieve werking wordt gestimuleerd die het perfide effect versterkt van georganiseerde concurrentie tussen gesubsidieerde auteurs onderling en nog meer tussen gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde auteurs aan de aanbodzijde. Maar, om kort te zijn: een jaarlijkse feestdag zoals Erfgoeddag is een goed idee als het gaat over het fêteren van een uitdovende sector, een jaarlijkse feestdag is een slecht idee als het een surplus is op de pseudorealiteit van de gesubsidieerde nichemarkt, een jaarlijkse feestdag is een uitstekend idee als het de climax zou betekenen van een integraal en geïntegreerd stripliteratuurbeleid (diametraal tegenover het huidige), waarbij slimme stimuleringsmaatregelen in overeenstemming worden gebracht met de aard en de noden van de sector. > Nu doorgaans freelancewerk met hoge lange-termijninvesteringsnoodzaak (inkomst zelfstandigenstatuut, fiscale voorafbetalingen per kwartaal) en met een afzetmarkt van 126 striphandels in Nederlandstalig gebied, aangevuld met handels (o.a. ketens als 10 Fnac en 140 Standaard-boekhandels, warenhuizen, resterende krantenwinkels, ...) met geschatte tijd in de rekken van 1 tot 6 maanden. Eigenlijk zou elke subsidie voor een strippublicatie rekening moeten houden met een businessmodel dat op deze fiscale en economische realiteit inspeelt. D.i. een voorkeur voor werkplannen voor reeksen waarbij de verschijningsfrequentie hoger ligt (en dus subsidie kan gespreid worden over een 'studio' of groep stripreeksenmakers. Daaraan kan dan een jaarlijkse soort feestdag worden aan verbonden waarbij bijvoorbeeld de Bronzen Ademhar wordt uitgereikt, enzo.

door dit per subgenre te doen - dé stripsector is niet te promoten, zoals hét boek niet te promoten is focussen is belangrijk

Zeker de handen in elkaar slaan. Zoals bijvoorbeeld een samenwerking met de jongere "strip/comic" festivals en musea's. Zoals onder meer Grafixx of het nieuwe Mima museum die erg mee zijn met de nieuwe opkomende 'scene' in de stripwereld.

Omdat bij vele mensen het strip lezen gestopt is, bij familiereeksen zoals Suske en Wiske, Kiekeboe, Jommeke enz.... waarom geen goedkoop (kwaliteitsvol gazettenpapier) dik stripboek (zoals de vakantiestripboeken van Standaard Uitgeverij), met daarin diverse previews van diverse uitgeverijen (van Ballon tot en met Bries). Zodat mensen, diverse soorten strips kunnen ontdekken!

Goeie marketing/communicatie! Één duidelijke instantie die zich opwerpt als de referentie. Dus als het over strips gaat belt vtm die instantie.

wat ik belangrijk vind is dat de grote uitgeverijen meer gestimuleerd zouden moeten worden om nieuwe strips een kans te geven. Dit zou kunnen in verschillende vormen, bijvoorbeeld door een tijdschrift, al dan niet on-line. Belangrijk daarbij is een grote/ brede doelgroep te bereiken. Bestaande commerciële succesreeksen zouden als kapstok/trekpleister gebruikt kunnen worden.

- Een grotere aanwezigheid in de geschreven pers, op radio en tv en op sociale media. - Gecoördineerde acties met bibliotheken - Aanwezigheid in het leesprogramma van lagere en middelbare scholen - Samenwerkingen met de bedrijfssector kan leiden tot promotie van de beeldcultuur in het algemeen

betere samenwerking tussen verschillende genres meer zichtbare aanwezigheid in de boekhandel meer initiatieven en publicaties in de reguliere pers meer cross-over met andere genres - muziek, comedy, dans, theater, literatuur, ...

Documentaire makers warm maken voor het vak. Er zijn enkele tekenaars die volgens mij zeer interessant zijn om in beeld te brengen, bv. Henk Kuijpers, enkele ateliers in BXL waar jonge tekenaars bij elkaar zitten. Zij laten zich inspireren door boeken, films, andere strips, etc.. altijd boeiend om die achtergrond te kennen. En eindelijk af van het oppervlakkige interview met de dodelijke vraag : tekende u al vanaf u klein was? RRRR

De vergelijking met Saint Amour heeft ook met hun aanpak te maken. Anderzijds is online promotie uiteraard ideaal voor de strip maar daar ben ik zelf te weinig in thuis.

Comics Station Antwerp als een van de nieuwe initiatieven rond de Belgische strip als kapstok gebruiken.

Strips worden te vaak gezien als een genre en niet als een medium. Net zoals in het film medium kent strips alle verschillende genres. Het grote publiek denkt echter vooral dat strips voor kinderen zijn (Suske & Wiske, De Kiekeboes, etc...) of, aan strips als Thorgal of XIII. (entertainend en gericht op actie.) Dat heeft voor een groot deel te maken met zichtbaarheid. In krantenwinkels en supermarkten vind je enkel dit soort strips. Het is uiteraard zeer moeilijk haalbaar om andere genres, zoals de graphic novel, in de supermarktrekken te krijgen, maar het is wel haalbaar om het publiek van hun bestaan op de hoogte te brengen.

Wat een verschrikkelijke vraag. Het is erg belangrijk om een goede aandacht te krijgen van de pers. Het is een evenement over mensen die van verhalen vertellen hun beroep hebben gemaakt, het verbaast steeds me dat ik zo weinig in de pers hierover terugvind. De inhoud staat voor mij centraal: een ontmoeting tussen een zo groot mogelijk aantal uitgevers, tekenaars, drukkers, recensenten, enz... Het zijn voornamelijk al grote, vrij hechte groepen, die makkelijk samen te brengen zijn. Ze willen allemaal wel een centje verdienen, dus uitgevers zullen sowieso om een stand vragen. Ik heb best nog wel een bulletlist die ik eens wil aflopen, maar dat gaat makkelijker als we elkaar zouden ontmoeten.

Raakvlakken met andere domeinen en zich niet alleen richten tot de stripliefhebbers.

Focus allereerst op de bij het grote publiek reeds bekende strips, gebruik deze om volk aan te trekken en wijs hen er dan op dat er ook nog vele andere strips bestaan: voor elk wat wils.

De al eerder genoemde aandacht voor diversiteit, die onder andere bereikt moet worden door een ondervertegenwoordiging van de bekendste strips in het programma. Alleen op die manier zullen mensen iets oppikken.

Ik zou het nogal breed en historisch aanpakken, vanaf Oktaaf Keuninck via Tardi tot nu...

Bruggen bouwen met andere sectoren: onderwijs, theater, kunstencentra, etc. Accent leggen op internationale uitstraling van Belgische (Vlaamse) strip Mediapartnerships aangaan (cfr. Boekenbeurs vorig jaar) rond evenementen Organiseren van "sterke momenten" rond strip (vb. Dag van de Strip!)

De mainstream strip hoeft niet gepromoot te worden, ze draagt al genoeg bij tot de negatieve imago van het medium. Wat nu wordt omschreven als de 'alternatieve' of 'artistieke' strip moet op de voorgrond geplaatst. Dit werk sluit veel beter aan tot wat een hedendaagse mens van cultuur verwacht. Televisie en populaire romans kunnen met een gedurfde inhoud een groot publiek aantrekken, dat zou met strips ook moeten kunnen. We moeten de aandacht te richten op werk met een moderne vorm en inhoud, wat nu in de marge gebeurt, heeft potentieel een veel grotere appeal dan de zoveelste Sus en Wis reboot.

De strip zou hier in Vlaanderen van zijn imago "redelijk achterlijk entertainment voor en door debielen" af moeten. Velen hebben lippendienst verleend aan dit nobele streven maar na vele jaren gefröbel in de marge van de strip zie ik slechts negatieve gevolgen. Het publiek is kleiner geworden en heeft totaal geen enkel benul van wat de professionele stripwereld inhoudt. Daar zou wat verandering mogen in komen. Het respect voor de stripauteurs is volledig verdwenen.

Vermits de gemiddelde Vlaming heel de week uren doorbrengt voor zijn aquarium(lees TV):)...TV-PROMO!!!

Ik (als deeltijds bibliotheekmedewerker) denk dat de bibliotheken ene rol kunnen spelen door die dag hun stripcollectie in de kijker te zetten. Ik denk dat ook het onderwijs een grote rol kan spelen. En ik zou de kranten die dag vol stripreportages zetten.

Q18: Wie bent u?

Ander, specificeer:

Medewerker stripspeciaalzaak.be (interviews, recensies ...) + leraar met hart voor strips

criticus, tijdschriftredacteur, fictieauteur

archief

Sales & Marketing Comics Station Antwerp

The Cartoonist

cultuurvereniging

Docent

Redacteur

Onderzoeker

redacteur van multidisciplinair tijdschrift (rekto:verso)

Een stripauteur in spe.

Journalist-columnist-Onregelmatig medewerker aan vorige Stripgids-Mediamens

actief in brugge (culturele raad, cultuurcentrum, cactusmuziekcentrum,...)

Stripjournalist

ik schrijf over strips (niet professioneel).

Archiefbeheerder

boekenmarktobservator

illustrator

Stripindexist - Strippromotor

Stripindexist; strippromotor

Naast striplezer,interview ik ook diverse stripauteurs (voor al franstalige).

Groothandel

eigenaar Comics station antwerp

Voorzitter VOS Stripgilde, journalist

Stripmuseum

Museummedewerker

Redacteur en PR

stripkritikus

Brandweerman

Q19 - Heeft u nog suggesties, opmerkingen of ideeën in verband met de 'Dag van de Strip'? Zo ja, geef ze hieronder beknopt weer.

Heeft u nog suggesties, opmerkingen of ideeën in verband met de 'Dag van de...

Grootse aanpak, de volledige sector moet mee op de kar springen. Weg met hokjesdenken. De stripsector moet verder professionaliseren en dit zou een goeie stap kunnen zijn. België, Vlaanderen als één van de grootnaties van, de strip op de kaart zetten.

I k wens u oprecht alle succes toe met het initiatief!!

Samenwerking met stripuitgevers prospecteren.

Een mooie mix tussen mainstream en alternatieve strip lijkt me noodzakelijk. Jeugd moet zeker betrokken worden. Via onderwijs kan er veel gepromoot worden. Duidelijk overkoepelend opzet met ruimte voor lokale initiatieven Bibliotheken betrekken

"Dag van de strip" klinkt zo euh breed. Wat is dat dan, alle strips bijeen of door elkaar, van Jommeke of Kiekeboe tot Finse underground of zo? Is dat de grootste gemeenschappelijke deler, verhalen die getekend zijn, terwijl sommige strips misschien veel meer verwant zijn met themaparken of televisie, terwijl andere dan weer beter gelinkt worden aan experimentele muziek of (schilder)kunst of dergelijke.

parcour door de stad , van strip atelier naar strip atelier (met fiets of stripbus) terplaatse is gesprek met de strip auteur mogelijkheid om de tekenaar aan het werk te zien drankje wordt aangeboden (stripgerelateerd) in de stad op een centraal plein : een wafelbak kraam (ala nero) , een

Ik vind het tof dat mijn mening wordt gevraagd. Ik moet hierbij wel vermelden dat ik de perscartoon promoot en heel weinig kennis heb van de strip. Wanneer zo'n Dag zou georganiseerd worden, zou ik het dus appreciëren mocht de perscartoon ook een plaatsje krijgen.

mijn beste idee heb ik al weggegeven

Veel achtergrond info trachten over te brengen, zodat de bezoeker de figuren leert kennen.

Naar analogie met erfgoeddag, architectuurdag e.d. kan het publiek een blik achter de schermen krijgen van tekenateliers, uitgeverijen, collectioneurs...

Ik heb het denk ik allemaal wel gezegd. Wat het ook wordt: veel succes met dit initiatief.

- Probeer zeker ook buitenlandse auteurs te verbinden aan het evenement. Dit kan ervoor helpen zorgen dat het evenement boven het maaiveld aan stripfestivalletjes uitsteekt. Zeker auteurs die niet zo vaak in Vlaanderen komen zorgen voor extra uitstraling. - Crossovers en kruisbestuivingen zijn fijn, maar laat de strip zelf centraal blijven staan. - Eventueel 24h comics verbinden aan Dag van de Strip. tijdens de dag worden dan live strips getekend in heel Vlaanderen. Of eventueel zoals in Angoulême dat er een heel tijdschrift gemaakt en verkocht wordt tijdens de dag (via riso-print of andere druktechniek). - lokaties aan styrips verbinden // bv. een tentoonstelling met pagina's uit Kasteel van Beersel in dat kasteel ... - een brochure zoals Erfgoeddag, maar dan deels ook wat korte verhalen van jonge auteurs erin en die dan breed op alle plekken verspreiden. Dit kan de jonge auteurs wat extra zichtbaarheid geven ...

jaarlijks focussen op een deelthema en zo gespreid over 5 à 6 jaren terug te laten keren - onder een overkoepelend label

cfr Free Comic Book Day

Ik bereid momenteel een benefietlezing voor rond 'strips en kanker' onder de titel 'Strips, angst en schoonheid. Van Gasthuisberg tot Compostela' in verband met een project van Prof Swinnen (oncologie KU Leuven) die deze zomer van Leuven naar Compostela loopt om fondsen in te

zamelen voor het Leuvens Kankerinstituut. Ook mijn lezing is bedoeld als een vorm van sponsoring. Misschien kan dit onderwerp (desgevallend in een aangepaste vorm) ook een rol spelen op de 'Dag van de strip'? (in Leuven zelf of op een andere plaats.) Eventueel op een aangepaste locatie... Nadat Stripgids alle informatie heeft verwerkt, zal wel blijken of daarvoor ook plaats is.

Ik bereid momenteel een benefietlezing voor rond 'strips en kanker' onder de titel 'Strips, angst en schoonheid. Van Gasthuisberg tot Compostela' in het kader van een project van Prof Swinnen loopt deze zomer van Leuven naar Compostela (2400 km in 32 dagen) om fondsen in te zamelen voor het Leuvens Kankerinstituut. Ook mijn lezing is bedoeld als een vorm van sponsoring. Misschien kan dit onderwerp (desgevallend in een aangepaste vorm) ook een rol spelen op de 'Dag van de strip'? (in Leuven zelf of op een andere plaats.) Eventueel op een aangepaste locatie... Nadat Stripgids alle informatie heeft verwerkt, zal wel blijken of daarvoor ook plaats is.

Zorg voor de nodige aandacht, en een GROOTS lokmiddel dat de mensen nieuwsgierig zijn en gewoon MOETEN afkomen naar de Dag van de Strip!!!

Uitkijken dat de kwaliteit hoog blijft. Een groot evenement over heel Vlaanderen, is heel ambitieus. Als we niet zeker zijn dat er voldoende en voldoende kwalitatieve evenementen kunnen worden aangeboden, hoeft het niet. Nog iets: organiseer zeker een grote wedstrijd om nieuw talent op te snoeien. Neem een goed reclamebureau onder de arm en zet in op partnerships met media, want media is duur.

Wellicht wel, maar daar moet ik dan eerst nog eens over nadenken.

De 'Dag van de Strip' mag niet elitair zijn maar eveneens niet louter commercieel. Er moet inhoudelijk over gewaakt worden dat strip in al zijn aspecten aan bod komt. Qua communicatie/promotie en organisatie zou moet blijken dat er een duidelijke en onderbouwde visie is. Of om het anders uit te drukken : er moet vermeden worden dat het een allegaartje aan losse initiatieven wordt die amateuristisch zijn opgezet en knullig gecommuniceerd.

Antwerpen lijkt me een ideale plek om een groter event neer te zetten

uitstekende enquête!

Goeie expo's waarbij het hele stripveld aan bod komt zijn belangrijk om bezoekers te lokken. Niet per genre opgebouwd, maar eerder thematisch/inhoudelijk. Zo zou Jommeke naast Olivier Schrauwen kunnen hangen aan de muur, als het plaatje klopt.

Het thema zou uiteraard een titel van een bekende strip kunnen zijn..;

Jonge stripauteurs in de kijker zetten en een brug slaan naar de gevestigde waarden

Niet echt. Veel succes ermee. Het is een van de betere ideeën die ik in bijna veertig jaar in de stripwereld ben tegengekomen.

Betrek ook voldoende scholen...de jeugd is de toekomst!! Publiciteit in trein-en busstations.

Maak van de METRO één grote strip en deel die uit aan alle pendelaars. Laat de mensen als stripfiguur verkleed de straat op gaan en naar het werk/school

kunstwerkt is goed bezig met drawing days, qua sfeer en aanwezigheid in het straatbeeld

succes!

